

บทที่ 8

บทสรุปงานวิจัย

งานวิจัยที่ได้ดำเนินมา 7 บท ย่อมให้ได้ผลคือ องค์กรความรู้ของวิชาจรณสัมปันโน เพื่อการหลุดพ้นในกระบวนการทัศนบูรณาการ โดยมีรายละเอียดข้อมูลและการวิเคราะห์มากมาย จนสรุปได้ว่า อาจก่อเกิดปัจจัยสามเหลี่ยมภูเขาแห่งความสำเร็จของการพัฒนา ได้แก่ แนวทางบูรณาการของตะวันตกกับการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยทฤษฎีทางเอกของพระพุทธเจ้าคือ จรณะ 15 วิชา 8 ส่งผลสำเร็จอันเป็นสามัญทั้งทางโลกวัตถุและหลุดพ้นทุกข์เป็นผู้มีวิชาจรณสัมปันโนเป็นอริยชน 4 ได้ไปตามลำดับ โดยมีข้อสรุป 2 ประการ คือ

บทสรุปแบบปลายปิดแสดงผลสัมฤทธิ์ของงานวิจัยนี้

บทสรุปแบบปลายเปิดเพื่อต่อยอดการวิจัยในอนาคต

8.1 บทสรุปงานวิจัยแบบปลายปิด เป็นการสรุปผลการศึกษาในงานวิจัยนี้ตรงกับคำถามวิจัยและวัตถุประสงค์วิจัยอย่างไร

8.1.1 คำถามหลัก: องค์กรความรู้จรณะ 15 วิชา 8 ในระดับที่มีรายละเอียดเพียงใด จึงสามารถส่งเสริมการยกระดับจิตวิญญาณคนดีมีกัลยาณธรรมให้เข้าสู่วิถีอารยธรรมอันนำพาเข้าถึงฐานปฏิบัติของอริยชนขั้นต้นที่สามารถปิดอบายภูมิได้

ผลการศึกษาวิเคราะห์ในบทที่ 5 เป็นคำตอบที่ชัดเจนสำหรับองค์กรความรู้ จรณะ 15 วิชา 8 ที่มีรายละเอียดแสดงการยกระดับจิตวิญญาณคนดีมีกัลยาณธรรมให้เข้าสู่วิถีอารยธรรมที่สามารถนำพาเป็นขั้นตอน คือ

จรณะ ข้อที่ 1 - 11 (ชุดที่ 1 - 3) นำพาการพ้นนิวรณ์ 5 มีอิทธิพลแข็งแรงในขั้นฐานกาย
จรณะข้อที่ 12 - 15 (ชุดที่ 4) นำพาจิตเข้าสู่ฌานทั้ง 4 ชำระจิตให้บริสุทธิ์ยิ่งขึ้นจนที่สุดมีผลให้เกิดโคตรภูจิต ไม่หวนกลับสู่พฤติกรรมของปุถุชน

วิชาข้อที่ 1 - 8 (ชุดที่ 5 - 6) นำพาจิตบริสุทธิ์ที่มีคุณสมบัติองค์คุณ 5 ของอุเบกขา ทำให้เกิดเป็นศรัทธาอนุสสารหรือธัมมานุสสารขึ้นไป อันนำเข้าสู่ความรู้ที่เรียกว่าโคตรภูญาณ ตัดโคตรปุถุชนจนพ้นอบายภูมิได้สมบูรณ์ เมื่อเป็นโศคาปัตติผลบุคคล

8.1.2 คำถามรอง: องค์กรความรู้วิชาจรณสัมปันโนในเนื้อหาพุทธธรรมที่ต่อยอดให้สมบูรณ์ขึ้นจากงานที่กลุ่ม Ken Wilber และนักคิดตะวันตกสายบูรณาการทางจิตวิญญาณ

(Integral Spirituality) ได้ศึกษามา

ผลการศึกษาวเคราะห์ ในบทที่ 7 เป็นคำตอบที่แสดงให้เห็นว่าชุดความรู้ของวิชาจรณสัมปโน สามารถต่อยอดการพัฒนายกระดับจิตสำนึกด้วยการปฏิบัติฝึกฝนลดละตัดกิเลส ในจรณะ 15 วิชา 8 ส่งผลเป็นการยกระดับจิตวิญญาณที่มีเนื้อหาความเป็นโลกุตระ 10 ลำดับ จนมีจิตวิญญาณขั้นสูงสุดระดับอันติมะ (ultimate spirit) และยังสามารถมีพัฒนาการต่อไปได้ลึกซึ้งอีกยาวไกล

8.1.3 วัตถุประสงค์หลัก: การศึกษาองค์ความรู้ของผู้มีวิชาจรณสัมปโนที่สัมฤทธิ์ผลด้วยการดำเนินจรณะ 15 วิชา 8 อย่างเป็นลำดับตลอดสายในระดับกระบวนทัศน์แนวทางบูรณาการงานวิจัยนี้ได้ศึกษาชุดองค์ความรู้ของผู้มีวิชาจรณสัมปโนที่สัมฤทธิ์ผลด้วยการดำเนินจรณะ 15 วิชา 8 อย่างเป็นลำดับตลอดสาย ในระดับกระบวนทัศน์แนวทางบูรณาการ ดังมีรายละเอียดในบท ทบทวนวรรณกรรมและบทวิเคราะห์รวมทั้งหมด 4 บท

8.1.4 วัตถุประสงค์รอง: การศึกษาความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างในหลักพุทธธรรมที่สำคัญอันสมควรนำเสนอได้ตามกรอบของทฤษฎีระบบ (systems theory) มีผลการศึกษาวเคราะห์ของบทที่ 5 ข้อ 5.2 เป็นคำตอบที่ชัดเจนแสดงถึงการวิเคราะห์ให้เห็นความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างทั้งหลักทฤษฎี องค์ความรู้ของวิชาจรณสัมปโน: จรณะ 15 วิชา 8 และการพัฒนาชุมชนชาวโศกเป็นเวลานานกว่า 4 ทศวรรษ โดยได้นำเสนอการประมวลผลการวิเคราะห์ในกรอบของทฤษฎีระบบได้

นับว่างานวิจัยนี้ศึกษาค้นคว้าชุดความรู้ที่เป็นระดับพื้นฐานเบื้องต้นของวิชาจรณสัมปโน: จรณะ 15 วิชา 8 ได้พอสมควร แต่ด้วยความเป็นองค์ความรู้ของพุทธธรรมจึงย่อมมีความละเอียดลุ่มลึก ซับซ้อนอีกหลายเหลี่ยมมุม เหมาะกับการวิจัยที่จะมีต่อไปในอนาคต

8.2 บทสรุปงานวิจัยแบบปลายเปิดต่อยอดการวิจัยในอนาคต

ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้ายาวนาน 5 ปี จนอาจกล่าวได้ว่าได้รับองค์ความรู้เป็นที่น่าพอใจตามความต้องการ เป็นองค์ความรู้ถึงระดับรอบรู้ (wisdom) ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ทั้งในส่วนตัวบุคคลให้เข้าสู่วิถีธรรม เพื่อให้เห็นแนวทางพัฒนาวิถีชุมชนและสังคมให้กว้างขวางขึ้นในวิถีพอเพียงจนรับรู้ถึงวัฒนธรรมของวิถีโลกบูรณาการ

การบูรณาการทั้ง 4 วิถีชีวิตรวมเป็นพลังพัฒนาร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวกันได้ก็เพราะผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าองค์ความรู้วิชาจรณสัมปโน: จรณะ 15 วิชา 8 สามารถเป็นเนื้อหา

แกนหลักที่มีผลต่อการพัฒนาสังคม โลก สิ่งแวดล้อมให้สมดุลทั้งวัตถุและจิตใจเกิดสานตีสู่ขรร่วมกัน
ดังนั้นปัญญารอบรู้ (wisdom) นี้จึงมิใช่การเอาตัวรอดพ้นแก่เพียงผู้เดียวอีกต่อไป

ถ้าสมมุติให้องค์ความรู้ตะวันตกและองค์ความรู้ตะวันออกที่มีมากมายเป็นจุดแผ่นดิน
ที่กว้างใหญ่ไพศาลของ 2 ทวีป องค์ความรู้ในงานวิจัยนี้มีเพียงเล็กน้อยแต่มีจุดประสงค์ในการ
คัดสรรค้นหาความสัมพันธ์นำมาร้อยเรียงประคองดังการสร้างสรรค์สะพานเชื่อมทั้งสองแผ่นดินให้เกิด
การเชื่อมต่อถึงกัน ได้สะดวกยิ่งขึ้นกว่าเดิม

ส่วนของสะพานที่เชื่อมกับแผ่นดินฝั่งตะวันตกจะมีเนื้อหาตามทบทวนวรรณกรรม
ในบทที่ 2 แม้แต่องค์ความรู้วิชาจรณสัมปโนก็อยู่ในโครงกรอบแนวทางบูรณาการตะวันตก

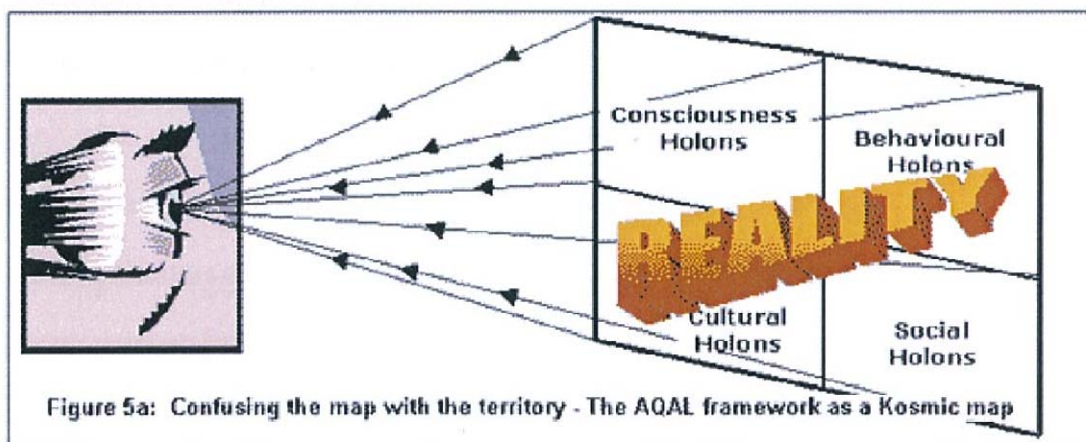
ส่วนของสะพานที่เชื่อมกับแผ่นดินตะวันออกจะมีในเนื้อหาบทที่ 5 ที่เน้นมาในชุด
องค์ความรู้วิชาจรณสัมปโนที่ขยายเจาะประเด็นสำคัญของจรณะ 15 วิชา 8 อย่างเข้มข้นที่เป็น
การพัฒนายกระดับจิตวิญญาณมนุษย์สู่โลกุตระอันมีผลหลุดพ้นไปตามลำดับ

ในการสร้างสะพานที่ห่างไกลกันมาก โดยทั่วไปมักจะสร้างออกมาจากทั้งสองฝั่ง
ในเวลาไล่เลี่ยกันเพื่อช่วยย่นระยะเวลาในการก่อสร้าง ดังนั้นความยากและละเอียดประณีตจึงอยู่
ที่การสร้างช่วงกลางสะพานที่จะมีแนวแกนและระดับที่ต้องพิถีพิถันในการปรับ (alignment)
ให้ตรงกันเพื่อจะเชื่อมกันได้อย่างมั่นคงแข็งแรง ด้วยเนื้อหาการวิเคราะห์ตามแนวทางบูรณาการ
ตะวันตกในบทที่ 7 และตามแนวทางตะวันออกในบทที่ 5 ตามแนวทางดำเนินชีวิตประเสริฐ (มรรคมี
องค์ 8 ที่รวมลงในสัมมาสมาธิ) สู่อริยสัจ 4 ซึ่งผู้เข้าถึงได้ในที่สุดก็คือผู้มีวิชาจรณสัมปโนนั่นเอง

กล่าวโดยอุปมาอย่างง่ายโดยย่อคือ งานวิจัยนี้ได้เลือกจุดขึ้นลงฝั่งตะวันตกคือแนวทาง
บูรณาการของกลุ่ม Ken Wilber และเลือกจุดขึ้นลงฝั่งตะวันออกคือหลักดำเนินชีวิตจรณะ 15
วิชา 8 โดยมีตัวสะพานเชื่อมตลอดทั้ง 2 ฝั่ง คือวิชาจรณสัมปโน (เพื่อการหลุดพ้น)

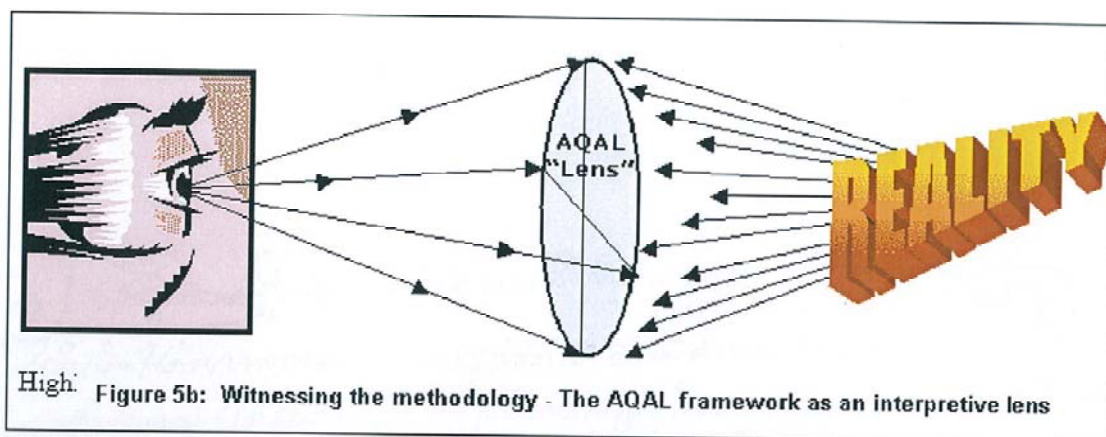
การสรุปงานวิจัยในลักษณะปลายเปิดอย่างง่าย เพื่อประโยชน์ในการผสมผสาน (blend)
ให้เข้ากันอย่างพอเหมาะ จึงเป็นข้อสรุปแบบเปิดเป็นประเด็นวิพากษ์วิจารณ์ได้ เพื่อให้เห็น
หลายมุมมองและแนวทางในการพัฒนาการศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคต

ความเข้าใจจุดขึ้นลงฝั่งตะวันตกของงานวิจัยในบทที่ 2 และ 3 ที่เป็นการค้นหาองค์
ความรู้ที่มีความลึกซึ้งพอที่ใกล้เคียงกันร่วมกันได้ระดับหนึ่ง จะทำให้เกิดภาพซ้อนของจตุรภาคและ
การเข้าสู่ความเป็นจริง (คุณภาพ ก ประกอบ) ซึ่งอาจทำให้เกิดความเข้าใจเลยเถิดว่าจตุรภาคเป็นตัว
ความเป็นจริงเสียเอง หรือกลับกันว่าวิชาจรณสัมปโนก็คือจตุรภาคที่เป็นรูปธรรมนั่นเอง

ภาพที่ 8.1 การเกิดภาพซ้อนของจตุรภาคและการเข้าสู่ความเป็นจริง (Mark Edward, 2003)

ความเข้าใจในจุดขึ้นลงฝั่งตะวันออกนั้น มีเนื้อหาวิชาจรณสัมปันโนหรือความเป็นจริง (reality) นั้นได้ดำเนินไปด้วยบทบาทของจรณะ 15 วิชา 8 และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับโลกุตตระ อันมีรายละเอียดอยู่ในบทที่ 5 ดังปรากฏ (ดูภาพ ข ประกอบ) อยู่ในด้านขวาของภาพคือ ภาคการเข้าสู่ความเป็นจริง (reality)

ภาพที่ 8.1 การเข้าสู่ความเป็นจริง (reality) (Mark Edward, 2003)

ดังนั้นส่วนกลางสะพานจึงเป็นบทวิเคราะห์ในบทที่ 7 ที่นำเสนอผ่านกรอบจตุรภาคเข้าไปค้นหาจนถึงความเป็นจริง ในขณะที่จรณะ 15 วิชา 8 ก็พยายามนำเสนอความเป็นจริง (reality) ที่เป็นเนื้อเดียวกันตลอดของเนื้อหาโฮลอนในวิชาจรณสัมปันโนที่สามารถมองผ่านกรอบมุมมองของจตุรภาคได้

การค้นพบความสัมพันธ์ที่สำคัญในบทวิจัยนี้ก็คือ

(1) จตุรภาคเป็นการแสดงถึงความจริงของจักรวาลที่เป็นหนึ่งเดียวกันเช่นเดียวกับการมีอยู่ของอริยสัจ 4 ที่เป็นเรื่องเดียวหรือเอโกธัมโม

(2) โสลอนเป็นสิ่งที่แสดงถึงเนื้อในของกาย (body) ใจ (mind) จิต (soul) วิญญาณ (spirit) ซึ่งสอดคล้องกับหลักความสัมพันธ์ของกิจในอริยสัจ 4 และสติปัญญา 4 คือ กาย เวทนา จิต ธรรม ซึ่งการพัฒนา กาย เวทนา จิต ธรรม ก็คือการฝึกฝนให้เข้าถึงปัจจุสมุปบาท ข้อค้นพบที่สรุปเป็นหนึ่งเดียวกันได้คือ

(2.1) จตุรภาคเป็นพื้นฐานรองรับการเข้าสู่อริยสัจ 4

(2.2) โสลอนเป็นกระบวนการที่ดำเนินตามแนวทางปัจจุสมุปบาทได้

ในความจริงของจตุรภาคต้องมีโสลอน (นั่นสอดคล้องกับ)

ในความจริงของวิชาต้องพ้นความไม่รู้ของอริยสัจที่มีสัมพันธ์อยู่ในการพ้นความไม่รู้ของปัจจุสมุปบาท (เช่น ในญาณวัตถุ 44)

ข้อค้นพบนี้จะเป็นแกนกลางที่แข็งแกร่งของสะพานในการรองรับการเชื่อมต่อสัญจรถ่ายเทไปมาขององค์ความรู้ตะวันตกและตะวันออกได้ดี ส่วนองค์ความรู้อื่น ๆ ที่นอกเหนือออกไปจะมีประโยชน์สัมพันธ์ต่อกันได้น้อยหรือมีเนื้อหาสาระไปคนละเรื่องกัน

ข้อค้นพบนี้จะนำไปสู่การค้นคว้าเพิ่มเติมของวิชาจรณสัมปันโน: จรณะ 15 วิชา 8 ในระดับความรู้ “วิชาทัศน์เชิงบูรณาการ” หรือ “วิชาทัศน์ที่เป็นองค์รวม (ของอริยสัจ 4) และบูรณาการ (ของปัจจุสมุปบาทที่รวมการเข้าถึงอริยสัจ 4 ไว้แล้วด้วย)” จึงเหมาะที่จะรองรับความกว้างไกลของจตุรภาคที่เป็นการพัฒนาแบบเน้น evolution และรองรับการเจาะหาความลึกละเอียดของความสัมพันธ์แบบโสลอนที่เป็นการพัฒนาแบบเน้น involution

ข้อค้นพบเพียง 2 ประโยคนี้นำไปสู่การค้นคว้าอย่างมีเป้าหมายชัดเจนในการไขความรู้ที่เป็นองค์รวมและบูรณาการทั้งตะวันตกและตะวันออกอย่างทันยุคกาลนี้และยังร่วมสมัยของศตวรรษที่ 21 ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งยุคในการช่วยกันก้าวข้ามผ่านปัญหาวิกฤตโลกร้ายแรงต่าง ๆ ไปได้

ด้วยองค์ความรู้ระดับ “วิชาทัศน์เชิงบูรณาการ” ที่น่าจะศึกษาค้นคว้าวิจัยต่อไป จะเปิดเผยความสัมพันธ์ขององค์ความรู้ อริยสัจ 4 และปัจจุสมุปบาทที่มีต่อกันให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อช่วยนำไปสู่ผลในการช่วยส่งเสริมการตรัสรู้ตามพระพุทธองค์ให้เห็นประจักษ์ว่าเป็นไปได้ อย่างไรก็ตามและรวมไปถึงแนวทางและข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคตมี 3 หัวข้อดังนี้

8.2.1 ข้อค้นพบทางการศึกษาที่ควรวิจัยเพิ่มเติม

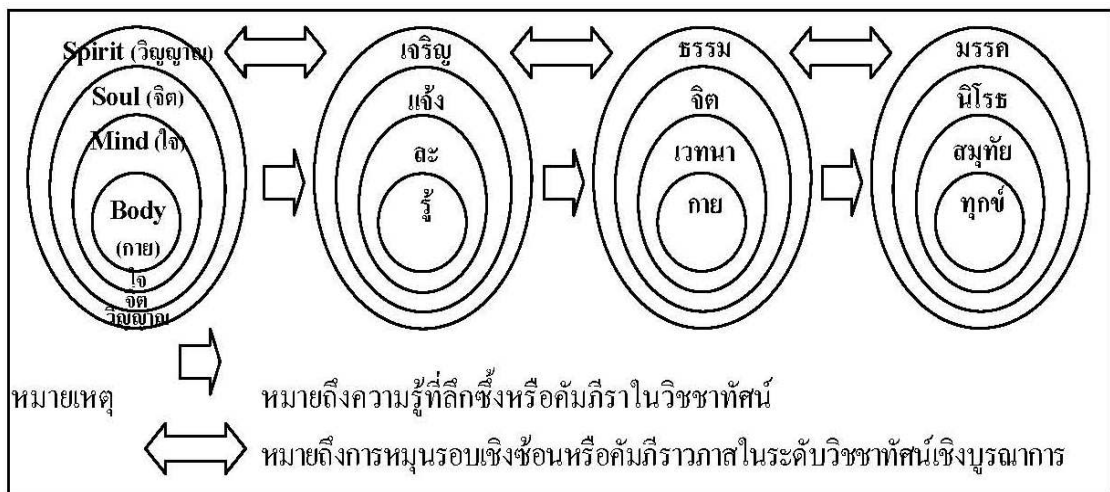
8.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยต่อยอดในอนาคต

8.2.3 งานวิจัยแนวทางการบูรณาการที่เหมาะสมกับองค์ความรู้รอบชั้นสูง (advance wisdom) ของวิชาจรณสัมปันโน: จรณะ 15 วิชา 8

8.2.1 ข้อค้นพบทางการศึกษาที่ควรวิจัยเพิ่มเติมต่อไป คือ เรื่องโฮตอนในประเด็นเนื้อหาที่เป็นแก่นสาระในการเชื่อมโยงองค์ความรู้ตะวันตกและองค์ความรู้ตะวันออกเรื่องกิจของอริยสัจ 4

8.2.1.1 ข้อค้นพบจตุรภาคเป็นพื้นฐานรองรับการเข้าสู่อริยสัจ 4 ไม่ได้หมายถึงการจับวางทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ลงในแต่ละช่องของ 4 ภาค (Q-I,-WE,-,IT,-,ITS-) แต่ความจริงที่ซ่อนในจตุรภาคอยู่ที่โฮตอนคือ วงกลมแสดงระดับใหญ่ ๆ 3 คือ กาย (body) จิต (soul) วิญญาณ (spirit) หรือกรณีแบ่งเพิ่มเป็น 7 ระดับหรือมากกว่า ก็ขอให้ดูขอบเขตของกาย (body) ใจ (mind) จิต (soul) วิญญาณ (spirit)

สิ่งสำคัญในทฤษฎีของทุกสรรพสิ่ง (T.O.E) ก็คือ โฮตอนที่ทำให้สัมพันธ์ไปกับทุกสรรพสิ่งได้ ในกรณีมาสัมพันธ์กับอริยสัจ 4 โดยตรงจะไม่ง่ายนัก แต่ถ้าสัมพันธ์กับกิจของอริยสัจ 4 แล้วการแปรผันเปลี่ยนแปลงเจริญขึ้นของโฮตอนและสติปัญญา 4 จะชัดเจนเด่นขึ้นมา

ภาพที่ 8.3 ข้อค้นพบจตุรภาค

โครงสร้างหลักคือกาย ใจ จิต วิญญาณของกลุ่ม Ken Wilber ที่เน้นในความเจริญของการยกระดับจิตสำนึก (conscious) ของมนุษย์ที่แบ่งเป็น 7 ระดับบ้าง 10 ระดับบ้าง ก็ล้วนอยู่ในโครงสร้างหลักนี้ได้เสมอ การยกระดับจิตสำนึกจะเกิดมีผลโลกุตระในจิตวิญญาณได้ก็ด้วยการดำเนินกิจในอริยสัจคือ รู้ละแจ้งเจริญ และการปฏิบัติกิจของอริยสัจ 4 ก็ต้องมีสติตลอดสายจึงต้องปฏิบัติให้หยั่งลงจนถึงฐานที่ตั้งแห่งสติหรือสติปัญญา 4 คือกาย เวทนา จิตธรรมซึ่งเป็น

ทางสายเดี่ยวหรือเอกาณมัคโคพาเข้าสู่ชีวิตประเสริฐของมนุษย์ 4 ประการ หรืออริยสัจ 4 ได้ ในที่สุด ข้อค้นพบความสัมพันธ์อย่างมีนัยยะสำคัญแบบโฮลอนที่สามารถนำเข้าสู่เส้นทางโลกุตระ เช่นนี้ สมควรได้รับการวิจัยอย่างเป็นระบบที่ลึกซึ้งชัดเจนยิ่ง ๆ ขึ้นต่อไปอีก ในองค์ความรู้ระดับ วิชาทัศน์เชิงบูรณาการงานวิจัยภายในภาคหน้า

8.2.1.2 ข้อค้นพบโฮลอนเป็นกระบวนการตามแนวทางปฏิบัติสมุปบาทได้ ซึ่งทางกลุ่ม Ken Wilber ยังไม่มีความรู้เช่นนี้ เพราะยังไม่พบว่า Ken Wilber ได้เคยนำเสนอองค์ความรู้ จรณะ 15 วิชา 8

การที่โฮลอน (ในจตุรภาค) สามารถนำพาเข้าสู่อริยสัจ 4 ได้ ก็ย่อม นำพาไปสู่ปฏิบัติสมุปบาทได้ เพราะการพ้นอวิชชาสวะ 8 ย่อมพ้นความไม่รู้ (อวิชชา) ในอริยสัจ 4 ข้อ ภาคแรก และพ้นความไม่รู้ในปฏิบัติสมุปบาทใน 4 ข้อภาคหลัง ซึ่งทั้งหมดนี้ก็คือการดำเนินบทบาท ของโฮลอนที่ 4 ข้อภาคแรกได้แสดงไว้เป็นโครงร่างหยาบ ๆ เบื้องต้นในข้อ 8.2.1.1 แล้ว แต่การที่ จะพัฒนาต่อถึงการพ้นความไม่รู้เรื่องปฏิบัติสมุปบาทควรมีการวิจัยเรื่อง โฮลอนบูรณาการควบคู่ ไปด้วยในงานวิจัยในอนาคต ด้วยองค์ความรู้ระดับวิชาทัศน์เชิงบูรณาการ ซึ่งจะเน้นแสดงภาค เกติยพลวัต (spiral dynamics) ที่บูรณาการกับภาคสถิต (static) ขององค์ความรู้ระดับวิชาทัศน์ จึงเกิดภาวะเสถียรในภาวะเลื่อนไหลที่พ้นความไม่รู้เรื่องโฮลอนของกาลละ 3 คือ

พ้นความไม่รู้เรื่องปัจจุบันด้วยองค์ความรู้ (วิชา) ในเวทนา 36

พ้นความไม่รู้ (เรื่องปัจจุบันที่ยังมีการฝังตัวอยู่ใน) เรื่องอดีตด้วยความรู้ ในเวทนา 72

พ้นความไม่รู้เรื่องอดีตที่เนื่องกับอนาคต (รู้เรื่องความสูญของอาสวะ ที่มีตลอดในความเป็นกระแส) ด้วยความรู้ในเวทนา 108

อาจกล่าวได้ว่าวิชาทัศน์เน้นการเข้าถึงอริยสัจ 4 เป็นเบื้องต้น ส่วนวิชา ทัศน์เชิงบูรณาการแสดงการเข้าถึงกระแสปฏิบัติสมุปบาทที่โฮลอนอริยสัจ 4 ไว้ด้วยกันแล้ว ตามความรู้ เรื่องญาณวัตถุ 44 อันเป็นองค์ความรู้ภาคสมบูรณของจรณะ 15 วิชา 8 และสามัญญผล นำสู่การเป็น ผู้ตรัสรู้ตามพระพุทธองค์ เป็นผู้มีวิชาจรณสัมปันโนในฐานะสาวกภูมิได้

8.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยต่อยอดในอนาคต

งานวิจัยที่ต่อยอดในอนาคต ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเสนอและเตรียมพร้อม มากขึ้น เพื่อลดปัญหาหรืออุปสรรคให้น้อยลงใน 3 ประเด็น คือ

แนวทางการจัดวางพื้นฐานความรู้ ความเชื่อในพระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ การจัดการแนวทางการศึกษาเรียนรู้ที่เป็นระบบ (systematic learning)

การศึกษาวิจัยแนวทางบูรณาการที่เหมาะสมกับองค์ความรู้จรณะ 15 วิชา 8 ขั้นสูง

8.2.2.1 แนวทางการจัดวางพื้นฐานความรู้ ความเชื่อในพระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ ในงานวิจัยได้มีประสบการณ์ของการได้รับรู้ถึงข้อวิพากษ์วิจารณ์ที่มีประโยชน์คุณค่าและนำมาปรับปรุงการทำงานวิจัย ซึ่งมีผลเป็นข้อเสนอข้างต้น ดังที่ผู้วิจัยขอยกมาให้เห็นเป็นรูปธรรม 2 ตัวอย่าง ได้แก่

(1) วิชชาจรณสัมปันโนในแนวทางบูรณาการเป็นเพียง “เหล่าเก่าในขวดใหม่” หรือไม่ ข้อนี้ขึ้นอยู่กับนิยามของเหล่าเก่าที่หมายเอาเนื้อหาสาระอะไร เพราะถ้าหมายถึงความจริงโลกุตระเป็นอริยสัจ 4 ก็ไม่ถูกต้องที่จะใช้คำว่า เหล่าเก่า เพราะไม่มีเก่าไม่มีใหม่เป็นอกาลิโก แต่ถ้าเหล่าเก่าหมายถึงเนื้อหาสาระของคำอธิบายหรือที่เรียกว่าตีความก็ย่อมไม่ใช่คำว่าเหล่าเก่า เพราะในประวัติศาสตร์ก็เกิดเป็นนิยายต่าง ๆ มากมายที่ก็ผลิตเหล่ารศชาติใหม่ขึ้นมาให้เหมาะกับยุคสมัยนั้น ถ้าคำว่าเหล่าเก่า - เหล่าใหม่จะสะท้อนถึงความรู้เพื่อความรู้ก็ไม่น่าจะไม่ใช่ เพราะเท่าที่ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางบูรณาการเต็มไปด้วยความรู้มากมายหลายวัฒนธรรมต่างยุคสมัยที่ไม่ใช่เพื่อเป็นเพียงห่อสมุคความรู้ หากแต่มีวัตถุประสงค์เจตจำนงชัดเจนในความพยายามที่ทุ่มเทในแนวทางบูรณาการทุกสรรพสิ่งก็เพื่อผลในการมาช่วยแก้ไขวิกฤตโลก และเพิ่มคุณภาพชีวิตของมนุษย์ในยุคศตวรรษที่ 21 และความรู้ผู้โลกนี้ก็ไม่ติดขัดว่าเป็นความรู้เก่าใหม่ เพราะความรู้ต่าง ๆ ก็มีวิวัฒนาการของมันเอง แต่ความจริงที่ไม่ขึ้นกับกาลเวลาจะเข้าถึงได้ก็ด้วยการปฏิบัติที่ถูกทาง เพราะมีปรีชาที่นำร่องชัดเจนไม่ว่างวน

(2) จรณะ 15 วิชชา 8 ไม่เคยได้ยิน (หรือ) เป็นการทำให้เรื่องง่ายให้เป็นเรื่องยากหรือเปล่า ตามข้อมูลที่ศึกษามองค้ความรู้ที่ถูกต้องใช้ประโยชน์ช่วยนำพาสู่โลกุตระสำหรับภคยานชนคนคตินั้น มีอยู่มากในพระไตรปิฎกเช่น สามัญญผลสูตร เศษปฏิบัติปาสุตร เป็นต้น ในงานวิจัยนี้ได้คัดสรรมาเพียงส่วนน้อยและยังมีพุทธวจนะอ้างอิงได้ในส่วนที่เป็นพื้นฐานเหมาะสมกับฐานฆราวาส ตัวอย่างเช่น เป็นพระ โสดาบันแล้วก็ยังต้องมีการพัฒนายกระดับจิตวิญญาณอีก แม้ในฐานศีล 5 ร่วมกันให้สูงขึ้นเป็นโสดาบันบรรลุนใน 7 ชาติ (ของสังโยชน์ 7 ที่เหลืออยู่ในชาติของจิตวิญญาณซึ่งไม่ใช่ชาติเกิดตายตามอายุของชีวิตทางร่างกาย) หรือสกัดกั้นตัดอุปมะ โสคา โสดาบันที่บรรลุนเร็วขึ้นใน 5 ชาติบ้าง 3 ชาติบ้าง หรือโกลังโกละ โสดาบันบรรลุนอีกเพียงหนึ่งชาติหรือเอกพีชี ซึ่งแม้เอกพีชีจะแหลมลึกเพิ่มขึ้นในอธิปัญญา แต่พระพุทธองค์ก็ทรงจัดวางไว้ระดับต่ำกว่าพระสกิทาคามีซึ่งมีฐานศีลสูงมากกว่า เป็นต้น องค์ความรู้ในพุทธธรรมที่ละเอียดและเป็นระบบเช่นนี้จะเรียกว่าง่ายหรือยากก็ขึ้นกับพื้นฐานการศึกษาและวาสนาอินทรีย์ บารมีผละของแต่ละคน เพราะคนคมีพื้นฐานระดับเทวธรรมหรือพรหมวิหาร 4 แบบพุทธแท้ก็ไม่น่าจะไม่ยาก แต่กับปุถุชนพระพุทธองค์ตรัสว่าเป็นญาณที่ไม่เป็นสาธารณะหรือ “อสาธารณญาณ” สำหรับปุถุชน

ก็น่าจะเป็นเรื่องยากแต่ก็เป็นเรื่องที่สมควรเรียนรู้ฝึกฝนเพื่อประโยชน์ในการหลุดพ้นจากความทุกข์ไปตามลำดับสำหรับผู้สนใจอย่างจริงจัง

ทั้งสองตัวอย่างสะท้อนถึงกระบวนการทัศนที่เป็นพื้นฐานความรู้ความเชื่อที่มีอยู่หลายระดับในชาวพุทธทั่วไปของประเทศไทย ดังนั้นการศึกษาจัดแบ่งเป็นกลุ่มที่สัมพันธ์กับระดับจิตสำนึกและมีสติต่าง ๆ เช่นเดียวกับที่มีรายละเอียดในเรื่องการเมืองการปกครองและความเชื่อทางโลกจิตวิญญาณซึ่งเป็นเทวนิยมระดับต่าง ๆ ก็จะมีประโยชน์ช่วยกระชับพื้นฐานความรู้ความเข้าใจบนความเชื่อต่าง ๆ กันได้ ซึ่งทางกลุ่ม Ken Wilber มองเห็นว่าอนาคตของความเชื่อในศาสนาจะนำไปสู่ความเจริญในศาสนาที่หลากหลายมิติเป็นพหุนิยม เช่น ศาสนากล่าวถึงความจริงในมุมมองของคนกลุ่มที่มีพื้นฐานสังคคีสิทธิ์ในมิมสิน้ำเงิน กลุ่มที่มีพื้นฐานวิทยาศาสตร์ในมิมสีส้มหรือพื้นฐานโลกสิ่งแวดล้อมในมิมสีเขียว ซึ่งย่อมจะแตกต่างกันแน่และยังเป็นคนละมิติของความจริง ในการพัฒนาจิตวิญญาณให้ก้าวล่วงทุกข์ออกมาได้เป็นลำดับ

8.2.2.2 การจัดการแนวทางการเรียนรู้ที่เป็นระบบกระบวนการทัศนที่แตกต่างกันสะท้อนถึงพื้นฐานการศึกษาเรียนรู้ที่มีหลายระดับ ดังนั้นการแบ่งเป็นระดับความรู้ ปัญญาทัศนวิชาทัศนก็เพื่อแสดงถึงจุดประสงค์ในการบรรลุเป้าหมายที่ต่างกัน แต่ก็ยังมีการแบ่งการเรียนรู้ในกระแสหลักที่ไม่มีองค์ความรู้จรณะ 15 วิชา 8 ด้วยซึ่งก็เป็นเรื่องสำคัญที่จะแสดงว่าผู้วิจัยมีความรู้ขั้นพื้นฐานถูกต้องเพียงพอหรือไม่ เพราะจะมีผลกระทบต่อการศึกษาได้ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างที่ทำขึ้นเองเป็นครั้งแรก (จึงอาจยังไม่สมบูรณ์ – ผู้วิจัย) ประกอบด้วยการวิเคราะห์เป้าหมาย วัตถุประสงค์ วิธีการ ขั้นตอนปฏิบัติ การวัดผลสำเร็จ ผลสำเร็จสูงสุดและผลที่คาดว่าจะได้รับ ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามบุคคล 4 ประเภท คือ บุคคลที่ได้รับความสงบ (สมณะ) ทางจิต บุคคลที่ได้รับปัญญา (โลกุตตระ) บุคคลที่ได้รับทั้งความสงบทางจิตและปัญญาโลกุตตระและบุคคลที่ไม่ได้รับทั้งสองอย่าง (ดังมีรายละเอียดในตารางข้างล่างนี้)

ตารางที่ 8.1 อธิบายบุคคล 4 ประเภท ตามความรู้ทั่วไปในพุทธกระแสหลัก
(อันเป็นความรู้ที่ยังไม่ได้อธิบายตามแนวพระ 15 วิชชา 8 ในงานวิจัยนี้)

ประเภทบุคคล	1. ได้เจโตสมณะไม่ได้ ปัญญาโลกุตตระ	2. ได้ปัญญาโลกุตตระแต่ไม่ได้เจโตสมณะ	3. ได้เจโตสมณะและได้ปัญญาโลกุตตระ
เป้าหมาย	การพ้นทุกข์ที่เรียกว่า “นิพพานพรหม”	การ พ้น ทุกข์ ที่ เรียกว่า “นิพพาน พุทธ”	การพ้นทุกข์มีได้ 2 ระดับ คือ อรหันต์ได้ “นิพพานพุทธ” และ อนาคามีได้เข้าถึง “พรหมภูมิ” ไม่กลับมาเกิดในโลกมนุษย์อีก
วัตถุประสงค์	- ได้ความสงบทางจิต - ได้ความสามารถพิเศษทางจิต เพื่อช่วยเหลือมนุษย์เป็นการสั่งสมบุญกุศลไปสู่ นิพพานพรหม	ได้ตัดกิเลส เพื่อให้เข้าถึง “อริยสัจ 4”	- ได้ตัดกิเลสเพื่อเข้าถึง “อริยสัจ 4” - ได้ความสงบทางจิต - ได้ความสามารถพิเศษทางจิต เพื่อช่วยเหลือมนุษย์ เป็นการสั่งสมบุญกุศลไปสู่ความเป็นพรหม
วิธีการ	ฝึกทำไตรสิกขาแบบเน้นสมาธิโดยเลือกจากกรรมฐาน 40 ในการกำหนดสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้จิตรับรู้ ผูกติดเพียงเรื่องเดียวจนเรื่องอื่น ๆ ทั้งหมดที่จิตเกี่ยวข้องกับอุคิมันดับไปหมด จึงเกิดเป็นความสงบขึ้น	ฝึกปฏิบัติไตรสิกขาแบบเน้นปัญญาโดยฝึกทำวิปัสสนาภาวนาล้วน ๆ ด้วยกระบวนการไตรลักษณ์ “อนิจจัง – ทุกขัง-อนัตตา” ไปตลอดจน เข้าถึง อริยสัจ 4	การฝึกปฏิบัติ “ไตรสิกขา” โดยฝึกศีลเพื่อสงขกาย เพื่อช่วยทำสมาธิได้ง่ายขึ้น ฝึกสมาธิเพื่อสงบจิตหรือเจโตสมณะเป็นสมถภาวนา และฝึกปัญญา การฝึก “วิปัสสนาภาวนา” โดยพิจารณาไตรลักษณ์ ในขั้น 5 อายตนะ 6 ปฏิจจสมุพบาทหรือหัวข้ออื่นใดเพื่อเข้าถึง อริยสัจ 4

ตารางที่ 8.1 อธิบายบุคคล 4 ประเภท ตามความรู้ทั่วไปในพุทธกระแสหลัก
(อันเป็นความรู้ที่ยังไม่ได้อธิบายตามแนวพระ 15 วิชชา 8 ในงานวิจัยนี้) (ต่อ)

ประเภทบุคคล	1. ได้เจโตสมณะ ไม่ได้ปัญญาโลกุตตระ	2. ได้ปัญญา โลกุตตระแต่ไม่ได้ เจโตสมณะ	3. ได้เจโตสมณะและได้ปัญญาโลก ุตตระ
ขั้นตอนปฏิบัติ	<p>การฝึกสมาธิให้เกิดความก้าวหน้า มี 3 ขั้นตอน คือ</p> <p>1) สมาธิที่เกิดขึ้นได้ชั่วขณะ (ขณิกสมาธิ)</p> <p>2) สมาธิที่ตั้งอยู่ได้นานขึ้น แข็งแรงขึ้น บ่อยขึ้น ง่ายขึ้น (อุปปจารสมาธิ)</p> <p>3. สมาธิที่ตั้งอยู่แข็งแรง แน่วแน่ แนบแน่น (อัปปนาสมาธิ) เป็นสมาธิที่เกิดจากการปฏิบัตินั่งหลับตา ฝึกฝนชำนาญในการเข้าออกสมาธิ หรือสมาบัติ จนถึงขั้นดับความรู้ของจิต เรียกว่า เข้านิโรธสมาบัติ</p>	<p>ฝึกวิปัสสนาภาวนา แยกรูปนามซึ่งเป็นการฝึกใช้ปัญญาพิจารณาเห็นความจริงตามหลักผู้รู้-สิ่งที่ถูกรู้ หรือพิจารณา นามรูปว่าเป็นไปตามหลักไตรลักษณ์ โดยเน้นที่อนัตตา ไม่มีตัวตนมีแต่การเปลี่ยนแปลงไปมา ของรูปและนามที่ไม่มีใครเป็นเจ้าของ สั่งการได้ตลอด ทำให้ปัญญาแกร่งกล้า ขึ้นจนพ้นความหลงทั้งมวลในที่สุดได้</p>	<p>ฝึกปฏิบัติสติปัฏฐาน 4 ให้เกิดสติเพื่อใช้ทั้งในสมถภาวนาและวิปัสสนาภาวนา กล่าวคือ 1) ในสมถภาวนาคือฝึกสมาธิไปตามลำดับจาก ขณิกอุปปจารอัปปนาสมาธิ จนได้สมาธิ 4 จนได้เข้าถึงนิโรธสมาบัติเป็นผู้ชำนาญในการเข้าออกสมาธิ สมาบัติ 2) ในวิปัสสนาภาวนา เมื่อเข้าสมาธิถึงขั้นอัปปนาแล้วให้ถอนออกจากอัปปนาสมาธิและอุปปจารสมาธิจะได้กำลังของสมาธิทรงตัวอยู่ช่วงหนึ่งอย่างปราศจาก นิวรณ์ จึงเป็นการฝึกไม่ให้อาหารอวิชชา ด้วย ก จิต ขึ้น ผู้วิปัสสนา ดำเนินการพิจารณาไตรลักษณ์ให้เห็นกายและจิต เป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา สั่งสม ไปจนเป็นมหาสติปัฏฐานจนได้ถึงความสว่างว่างสงบ เป็น “จิตเดิมแท้” – “จิตหนึ่ง” ที่ปราศจากการเกาะเกี่ยวกับสิ่งใด เห็นจริงเป็นจริงถึงปรমัตถสัจจะ คือนิพพาน</p>

ตารางที่ 8.1 อธิบายบุคคล 4 ประเภท ตามความรู้ทั่วไปในพุทธกระแสหลัก
(อันเป็นความรู้ที่ยังไม่ได้อธิบายตามแนวพระ 15 วิชชา 8 ในงานวิจัยนี้) (ต่อ)

ประเภทบุคคล	1. ได้เจโตสมณะ ไม่ได้ปัญญาโลกุตตระ	2. ได้ปัญญา โลกุตตระแต่ไม่ได้ เจโตสมณะ	3. ได้เจโตสมณะและได้ปัญญาโลก ุตตระ
การวัดผล สำเร็จ	ให้ฝึกสมาธิทั้ง 3 ชั้นตอน จนกระทั่งเข้า ออกสมาธิได้ตั้งใจ จึง จะได้ผลดังนี้คือ 1) ได้ความสงบทางจิต 2) ได้ใช้ความสามารถ พิเศษทางจิตนานาวิธี เพื่อช่วยเหลือ มนุษยชาติเป็นการสั่ง สมบุญกุศลตามพันธ กิจ(MISSION) ของตน	เป็นอรหันต์แบบ ปัญญาวิมุตประเภท สุกขวิปัสสก คือผู้ที่มี ได้ฌาน คือเจโต สมณะ (เพราะไม่ได้ ฝึกฌานสมาบัติมา ก่อน) แต่ปฏิบัติ ต่อเนื่องจนสำเร็จถึง อรหันต์ผลด้วยการ เจริญวิปัสสนา ภาวนาล้วน ๆ จึงชื่อ ว่า เป็น ผู้ ได้ ปัญญาโลกุตตระแต่ ไม่ได้เจโตสมณะ	1) ได้เป็นอรหันต์ประเภท “ปัญญา วิมุต” ที่รู้ประมาณ 4 ในชั้นตอน หนึ่งมาก่อน จัดเป็นวิปัสสนา นิก 2) ได้เป็นอรหันต์ประเภท “อุก โตภาควิมุต” เป็นผู้หลุดพ้นทั้งสอง ส่วน คือ ได้เจโตวิมุตในขั้นรูป ฌาน สมาบัติมาก่อนแล้วได้ปัญญา วิมุตจัดเป็นสมณานิกทั้งสองข้อ จึงชื่อว่า ได้เจโตสมณะและได้ ปัญญาโลกุตตระ
ผลสำเร็จ สูงสุด	การได้ประจักษ์ถึง สภาวะจิตวิญญาณ สูงสุดคือ พระเจ้า หรือ พระศิวะ นารายณ์ พรหมหรือ “เต๋าไร้ชื่อ”	เป็นความสำเร็จ ระดับโลกุตตรภูมิ เท่านั้นเมื่อตายแล้ว ทำ “ปรินิพพาน” ที่ เรียกว่าอนุปาติ เสสนิพพาน ขาด สูญไม่เกิดอีก	เป็นความสำเร็จระดับโลกุตตรภูมิ ที่ผ่านความสำเร็จระดับพรหมภูมิ ขั้นใดขั้นหนึ่งได้ด้วย

ตารางที่ 8.1 อธิบายบุคคล 4 ประเภท ตามความรู้ทั่วไปในพุทธกระแสหลัก
(อันเป็นความรู้ที่ยังไม่ได้อธิบายตามแนวพระ 15 วิชชา 8 ในงานวิจัยนี้) (ต่อ)

ประเภทบุคคล	1. ได้เจโตสมณะ ไม่ได้ปัญญาโลกุตตระ	2. ได้ปัญญา โลกุตตระแต่ไม่ได้ เจโตสมณะ	3. ได้เจโตสมณะและได้ปัญญาโลก ุตตระ
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	เมื่อตายแล้ววิญญาน ได้ไปรวมเป็นหนึ่ง เดียวกับพระเจ้าหรือ “ปรมาตมัน” นิรันดร	เมื่อตายแล้วทำ “ปรินิพพาน” ที่ เรียกว่า อนุปาติ เสส นิพพาน ขาด สูญไม่เกิดอีก	1) ถ้าได้ปัญญาวิมุตติ เมื่อตายแล้ว ขาดสูญ ไม่เกิดอีก เป็น “ปรินิพพาน” หรืออนุปาติเสส นิพพาน 2) ถ้ายังไม่ได้ปัญญาวิมุตติ ได้ เจโตวิมุตติแบบเจโตสมณะ จนได้ ฐานอนาคามี เมื่อตายแล้วเข้าสู่ นิพพาน “พรหมภูมิ” แล้ว นิพพาน ได้ในที่สุด

หมายเหตุ : บุคคลประเภทที่ 4 คือ บุคคลที่ไม่ได้ทั้งเจโตสมณะและปัญญาโลกุตตระนั้น ในงาน
ศึกษานี้หมายรวมเอามนุษย์ทั้งหลายในสังคมโลก ไม่ว่าจะเป็นชาติพันธุ์ ฐานะทาง
สังคม ฐานะรายได้ อาชีพ การศึกษา อายุ เพศ ภูมิถิ่นที่อยู่อื่นใด และไม่ว่าจะอยู่ใน
สถานะภาพอย่างไรก็ตาม ที่ไม่จัดอยู่ในบุคคล 3 ประเภทตามตารางข้างต้น ก็สงเคราะห์
จัดเข้าอยู่ในบุคคลประเภทที่ 4 นี้ได้

ส่วนแนวทางการเรียนรู้อย่างเป็นระบบในกรณีที่มีจรรยา 15 วิชา 8 นั้นมีความแตกต่างกันจนสมควรจะจัดวางไว้เป็นอีกระบบหนึ่ง ซึ่งจะมีกรอบความคิดอย่างเป็นระบบของเป้าหมาย โครงสร้าง กระบวนการ วิธีการ และตัวแบบผลลัพธ์ดังนี้ คือ

(1) เป้าหมาย ใช้หมวดธรรมอริยสัจ 4 เป็นกรอบในเชิงโครงสร้าง เพราะถ้าอยู่ในโครงสร้างอริยสัจ 4 แล้ว พัฒนาไปถึงเป้าหมายอริยสัจ 4 ก็ย่อมเป็นวิทยาศาสตร์เฉกเช่นปลูกเมล็ดมะม่วงข้อมเดิบโต เป็นต้นมะม่วงที่ให้ดอก (มรรค) ออกผลเป็นมะม่วง หากใช้เมล็ดพืชพันธุ์นั้นข้อมไม่ได้

โครงข่ายเบื้องต้น คือ จรรยา 15 วิชา 8 ที่เป็นหมวดใหญ่อยู่ในโครงสร้างของอริยสัจ 4 หมวด 1 คือ สัจธรรม และ อปโลกปฏิบัติ 3 อยู่ในโครงสร้างทุกข้ออริยสัจ หมวด 2 คือ ศักดิ์ธรรมอยู่ในโครงสร้างสมุทัยอริยสัจ หมวด 3 คือ ฌาน อยู่ในโครงสร้างนิโรธอริยสัจ หมวด 4 คือ วิชา อยู่ในโครงสร้างมรรคอริยสัจ

(2) กระบวนการ ใช้หลักไตรสิกขาเป็นกรอบในเชิงพัฒนาการอย่างเป็นระบบโดยต้องทำให้เกิดมีกระบวนการ ยกกระดับก้าวขึ้นสู่ไตรสิกขาขั้นอนิจจนถึงผลสำเร็จเป็น ไตรสิกขาขั้นอเสขะ จบกิจแล้วของ จรรยา 15 วิชา 8 ได้อย่างไร และสัมพันธ์กับหมวดธรรมของสติปัญญา 4 อย่างไร เพื่อเห็น เอกภาพของกระบวนการเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้

(3) วิธีการใช้หลักกิจของอริยสัจ 4 เป็นกรอบใหญ่และใช้หลักโพชฌงค์ 7 เป็นกรอบเจาะลึก ในการ เปลี่ยนแปลงยกระดับคุณภาพของจิตวิญญาณที่ห่างไกลจากกิเลส (อริยะ) และถึงการดับทุกข์สิ้นเชิงเป็นลำดับขั้นขององค์แห่ง การตรัสรู้ (โพชฌงค์)

ตารางที่ 8.2 การใช้หลักกิจของอริยสัจ 4 เป็นกรอบใหญ่โดยใช้ร่วมกับหลักโพชฌงค์ 7

ฐานของ สติปัญญา 4	จรรยา 15 วิชา 8 4 หมวด	กิจของอริยสัจ 4	โพชฌงค์ 7
ฐานธรรม	วิชา	เจริญ → ภาวนา	อุเบกขา
ฐานจิต	ฌาน	แจ้ง → สัจฉิกิริยา	ปีติ ปัสสัทธิ สมาธิ
ฐานเวทนา	ศักดิ์ธรรม	ละ → ปหานะ	ธรรมวิชัย วิริยะ
ฐานกาย	จรรยาข้อ 1 - 4	รู้ → ปริปัญญา	สติ

(4) ผลลัพธ์ เป็นผู้มีวิชาจรรยาสัมปัน โนมิ 2 แนวทาง

(4.1) แนวโครงสร้างต้น ด้วยหลักธรรมสำคัญในข้อ 1 ถึงข้อ 3 เป็นกรอบร่วมกัน

ในการปฏิบัติธรรมลดละ ตัดกิเลสแล้วจะทำให้บรรลุเข้าถึงธรรมเป็นพระอรหันต์มี ปัญญาวิมุติ เป็นผลในที่สุดเมื่อทำครบทั้ง 3 ญาณคือ สัจจญาณ กิจจญาณ และกตญาณเป็น การตรัสรู้ตามหลัก ของอริยสัจ 4 โดยปฏิวัฏฏ์ 3 (3 รอบได้ 3 ญาณ) อากาโร 12 (อริยสัจ 4 ญาณ 3 รอบ เท่ากับ 12) เกิดอริยบุคคล 4 ระดับคือ โสดาบัน สกิทาคามีอนาคามีอรหันต์ที่จะประเมินรู้ได้ด้วยหลักธรรม สำคัญ คือ สัจโยชน์ 10 โดยโสดาบันละสัจโยชน์ 3 เบื้องต้นสกิทาคามีละ สัจโยชน์ข้อ 4 และข้อ 5 เพิ่มขึ้น ส่วนพระอนาคามีละสัจโยชน์ 5 เบื้องต่ำได้แล้วและกำลังละสัจโยชน์ 5 เบื้องสูง เมื่อละ สัจโยชน์ 10 ครบสมบูรณ์ก็เป็นพระอรหันต์ องค์ความรู้ี้มีในกระแสหลักเข้าใจตามได้โดยไม่ยาก

(4.2) แนวโครงสร้างลึก ยังมีชุดความรู้ที่พบรายละเอียดน้อยมากในกระแสหลัก แต่ก็สามารถค้นคว้าหา ความสัมพันธ์ขององค์ธรรมในจรณะ 15 วิชชา 8 ที่ลงรายละเอียดยิ่งขึ้น เป็นโครงสร้างลึกในแนว Matrix ที่สัมพันธ์กับหลักไตรสิกขาและหลักอริยสัจ 4 ได้ดังนี้

(4.2.1) จากหลักไตรสิกขา 3 เมื่อจะยกระดับเป็น ไตรสิกขาขั้นอธิ ต้องประกอบด้วยหลักไตรลักษณ์มีการเห็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ของกิเลสได้ จึงเป็นเงื่อนไขหักเห เข้าสู่เส้นทางโลกุตตระ อันปรากฏในญาณ 3 ข้อแรกของ ญาณ 16 (โศปสมญาณ) การพัฒนา ไตรสิกขาขั้นอธิให้เพิ่มรายละเอียดยิ่งขึ้นเป็น Matrix 9 คือ

อริศีล พัฒนาเพิ่มอีก 3 เป็น อริศีลในอริศีล   อริจิตในอริศีล
 อริปัญญาในอริศีล

อริจิต พัฒนาเพิ่มอีก 3 เป็น อริศีลในอริจิต   อริจิตในอริจิต
 อริปัญญาในอริจิต

อริปัญญา พัฒนาเพิ่มอีก 3 เป็น อริศีลในอริปัญญา   อริจิตใน
 อริปัญญา อริปัญญาในอริปัญญา

ตารางที่ 8.3 โครงสร้าง Matrix

ปัญญา	→	อริปัญญา	ใน	อริศีล	อริจิต	อริปัญญา
สมาธิ		อริจิต	ใน	อริศีล	อริจิต	อริปัญญา
ศีล		อริศีล	ใน	อริศีล	อริจิต	อริปัญญา

ไตรสิกขา 3

ไตรสิกขาขั้นอธิในอธิโดย Matrix

โครงสร้าง Matrix 9 ทำให้ยกระดับอริยาฐานะขึ้นสู่ระดับญาณปัญญาดังมีในวิปัสสนาญาณ 9 อันเป็น ญาณช่วงกลางของญาณ 16 (โศภณญาณ) ด้วยการทำระเบียบวิธีวิจัยในระดับโครงสร้างลึกเป็น Matrix นี้ทำให้ได้ชุดองค์ความรู้ที่สัมพันธ์กับจรณะ 15 วิชชา 8 แล้วจะทำให้พัฒนาเข้าสู่ส่วนสัมมาญาณของผลสอง ดังปรากฏในบทที่ 5 ข้อ 5.1.5

(4.2.2) หลักอริยสัจ 4 มีกิจสำคัญคือ ทุกข์ควรรู้ สมุทัยควรละ นิโรธควรแจ้ง มรรคควรเจริญ นั่นในกระแสหลัก ยกให้มรรค (4) เป็นตัวทำงานเพื่อไปถึงเป้าหมายคือนิโรธ (3) โดยหลักปัญญา สติ สมาธิเพื่อละต้นเหตุ (สมุทัย) (2) คือความอยาก (ตัณหา) จนถึงดับทุกข์ (1) ได้สิ้นเชิง เป็นกระบวน pattern (4)→(3)→(2)→(1) หรืออาจจะเป็น (4)→(2)→(1)→(3) ตามลำดับ ทั้งที่ในคำสอนของพระพุทธองค์ คือ ทรงย้ำว่าเมื่อกล่าวถึงอริยสัจ 4 ต้องกล่าวโดยลำดับอย่างกล่าวโดยสลับกัน ซึ่งโครงสร้างของจรณะ 15 วิชชา 8 เป็นคำสอนของพระองค์ที่เป็นไปตามลำดับของโครงสร้างของอริยสัจ 4 อย่างแท้จริง อยู่ในกระบวน (1)→(2)→(3)→(4) จริง ๆ กล่าวคือ

หมวดที่ 1 จรณะ ข้อ 1 - 4 เมื่อดำเนินกิจรู้กิเลสได้เป็นทุกข์สัจ
 หมวดที่ 2 สัทธรรม เมื่อดำเนินกิจละตัณหาได้เป็นสมุทัยสัจ
 หมวดที่ 3 ฌาน เมื่อดำเนินกิจให้แจ้งสลายอุปาทานในจิตได้นิโรธสัจ
 หมวดที่ 4 มรรค เมื่อดำเนินกิจให้เจริญพ้นอาสวะได้มรรคสัจ
 ยิ่งกว่าในจรณะ 15 วิชชา 8 ยังมีโครงสร้างลึกเป็น MATRIX 16 ของอริยสัจ 4 ตามที่พระพุทธองค์ทรง แสดงหลักสำคัญของอริยสัจ 4 ที่เนื่องกัน จนเห็นแต่อริยสัจเดียวไม่ได้ในมหาวาร สั: ๑๕/๕๔๖/๑๗๑๑ คือ ผู้ใด เห็นทุกข์ ผู้นั้นย่อมเห็นแม่ซึ่งเหตุให้เกิดทุกข์ (สมุทัย) ย่อมเห็นแม่ความดับไปเหลือแห่งทุกข์ (นิโรธ) ย่อมเห็นทาง ดำเนินไปถึงความดับไม่เหลือแห่งทุกข์ (มรรค)

ผู้ใดเห็นเหตุให้เกิดทุกข์ (สมุทัย)	ผู้นั้นย่อมเห็นทุกข์ย่อมเห็นนิโรธย่อมเห็นมรรค
ผู้ใดเห็นความดับไม่เหลือแห่งทุกข์ (นิโรธ)	ผู้นั้นย่อมเห็นทุกข์ย่อมเห็นสมุทัยย่อมเห็นมรรค
ผู้ใดเห็นทางดำเนินไปถึงความดับไม่เหลือแห่งทุกข์ (มรรค)	ผู้นั้นย่อมเห็นทุกข์ย่อมเห็นสมุทัยย่อมเห็นนิโรธ

ดังปรากฏในตาราง Matrix 16 ดังนี้

ตารางที่ 8.4 โครงสร้าง Matrix 16

มรรค → เจริญ	เจโตปริยญาณ	บุปเพนิวาสานุสสติญาณ	จตุปปาตญาณ	อัสวักขญาณ
	วิปัสสนาญาณ	มโนมยิทธิญาณ	อิทธิวิธญาณ	ทิพพโสตญาณ
นิโรธ → แจ่ม	ฉาน 1	ฉาน 2	ฉาน 3	ฉาน 4
สมุทัย → ละ	พาสังจะ	วิริยะ	สติ	ปัญญา
	ศรัทธา	หิริ	โอดตปปะ	พาสังจะ
ทุกข์ → รู้	สังวรศีล	สำรวมอินทรีย์	โกชเนมัตตัญญูตา	ชาคริยานุโยคะ

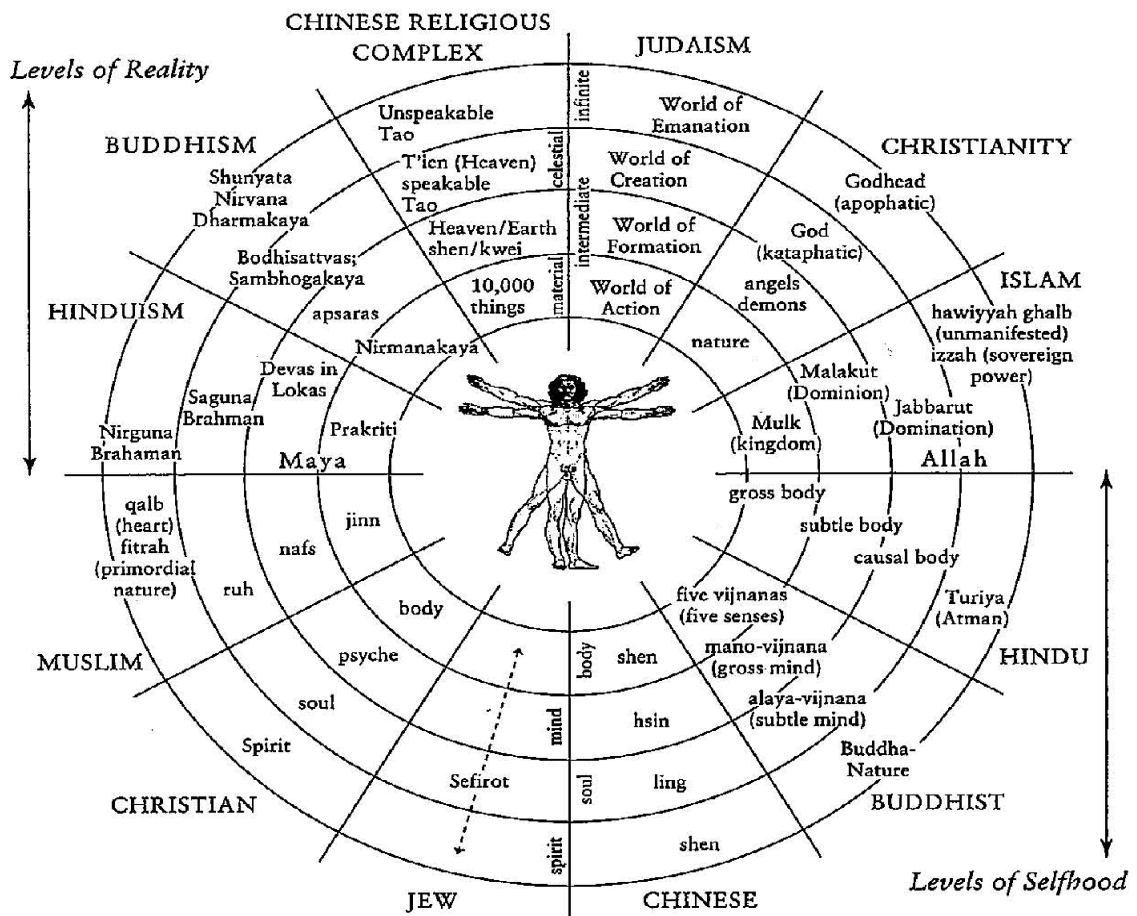
รู้	ละ	แจ่ม	เจริญ
(ปริญญา)	(ปหานะ)	(สังคิกิริยา)	(ภาวนา)
ทุกข์	สมุทัย	นิโรธ	มรรค

ความรู้หรือยัส 4 ที่มีโครงสร้างลึกเป็น Matrix 16 นี้ช่วยให้นักวิจัยได้ความรู้ลึกละเอียดของอริยบุคคล 4 เหล่า ที่สามารถมีพัฒนาการความก้าวหน้าของอริยบุคคล 4 อย่างละเอียดได้ถึง 16 ลำดับ อันเป็นองค์ความรู้ระดับวิชาทัศน์เชิงบูรณาการในงานวิจัยต่อยอดต่อไปภายหน้า

8.2.3 ศึกษาวิจัยแนวทางบูรณาการที่เหมาะสมกับองค์ความรู้วิชาจรณสัมปันโนจรณะ 15 วิชา 8 ชั้นสูงนั้นสมควรศึกษาโฮลอนบูรณาการ (integral holonics) ชั้นสูงยิ่งขึ้นเพิ่มเติมพร้อมกับจตุรภาคในทฤษฎีของทุกสรรพสิ่ง

แนวทางบูรณาการที่ศึกษาต่อยอดดังกล่าวมานี้คือ องค์ความรู้ในกระบวนชั้นความคิดขั้นที่ 3 ที่เป็นโฮลอนที่ทำให้ความรู้เรื่องสสาร (matter) กาย (body) ใจ (mind) จิต (soul) วิญญาณ (spirit) ไปถึงระดับที่ทำให้เป็นผู้มีวิชาจรณสัมปันโน คือ พันความไม่รู้เรื่องอริยัส 4 และพันความไม่รู้เรื่องปฏิจสมุปปาต

จากองค์ความรู้ของโฮลอนทั้ง 5 ในแผนภาพ The Great Chain in Various Wisdom Tradition (ดูภาพประกอบ)

ภาพที่ 8.4 The Great Chain in Various Wisdom Tradition. Compiled by Huston Smith; graphic layout by Brad Reynolds. จาก Integral Spirituality (KW, 2006)

จะเห็นว่ามีการแบ่งเป็น 2 ซีก คือ ซีกล่างเป็นระดับของตัวตน (level of selfhood) ซีกบนเป็นระดับของความเป็นจริง (level of reality) โดยในซีกล่างได้แก่

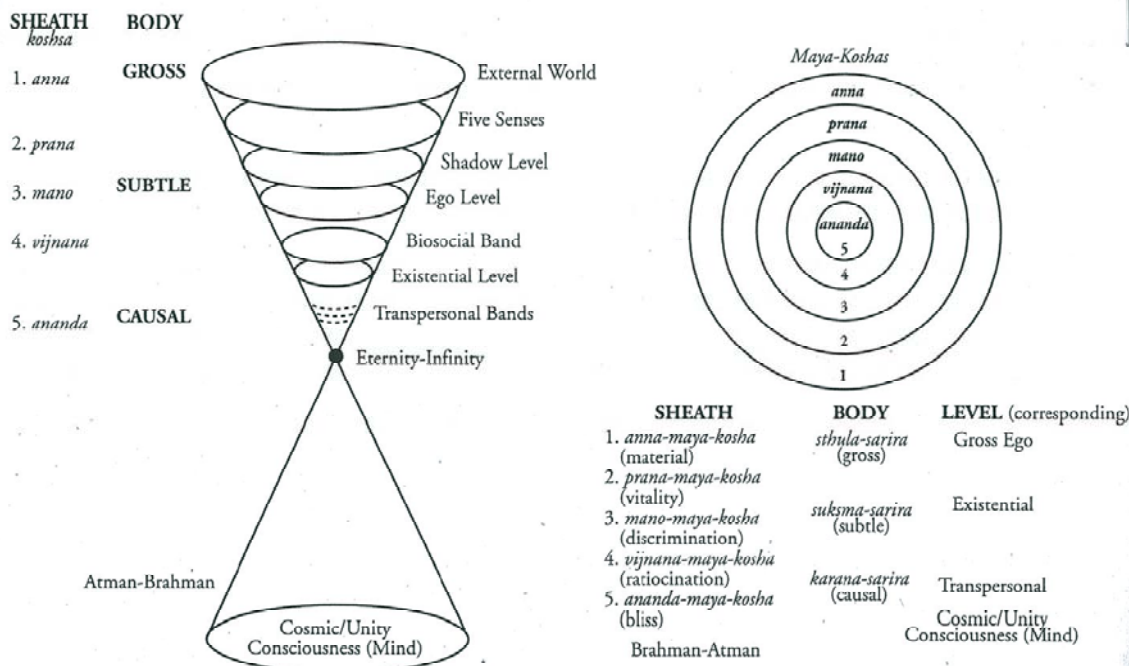
ในส่วนของกาย (body) คือ ประสาทสัมผัสทั้ง 5 หรือวิญญาณ 5 (five-vijannas)

ในส่วนของใจ (mind) คือ ประสาทสัมผัสที่ 6 หรือมนโณวิญญาณ (mano-vijannas หรือ gross mind)

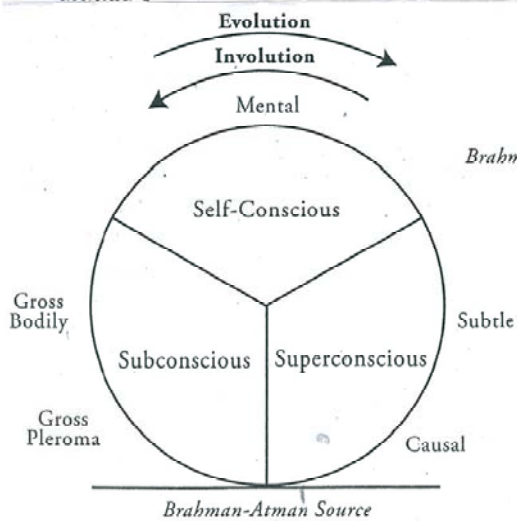
ในส่วนของจิต (soul) คือ อลยวิญญาณ (alaya-vijannas หรือ subtle mind)

ในส่วนของวิญญาณ (spirit) คือ ธรรมชาติพุทธะ (Buddha-nature)

ในทฤษฎีของทุกสรรพสิ่งของกลุ่ม Ken Wilber มีพื้นฐานองค์ความรู้ของพราหมณ์ในเรื่องอาตมันและการพัฒนาเป็นวงจรครบรอบ ดังรูปประกอบ

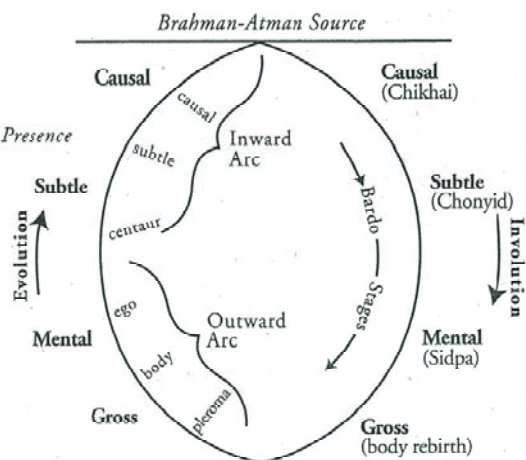

“Levels” and “Sheaths” of the Spectrum

Evolution and Involution

FIGURE 4

The Bardo Passage

FIGURE 5

ภาพที่ 8.5 ทฤษฎีของทุกสรรพสิ่งของกลุ่ม Ken Wilber โดย Reynolds Brad, 2004

เหล่านี้เป็นร่องรอยของข้อมูลที่น่าค้นคว้าเพิ่มเติมว่าแนวทางบูรณาการ โดยเฉพาะในภาคบนซ้ายหรือภาคต้น (Q-“I”) ทางตะวันตกสนใจศึกษาปรัชญาตะวันออกในหนังสือชื่อ โครงการอาตมัน (The Atman Project) แสดงถึงจิตวิญญาณขั้นสูงสุดของพุทธมุนี

(อ่านว่า พรหมมัน – Brahman) ส่วนของพระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ถึงอนัตตารมณ์ขั้นสูงสุดแล้วประกาศความจริงเรื่องอริยสัจ 4 และปฏิจกสมุปปาท จึงเป็นเรื่องที่ต้องศึกษาและนำเสนออย่างละเอียดลึกซึ้งให้เห็นเข้าใจความจริงขั้นสูงสุดหรือสัจจะอันติมะของพุทธ โดยเฉพาะภาคความเป็นกระแสของเหตุปัจจัยของการปฏิจกสมุปปาท เป็นองค์ความรู้ระดับวิชาทัศน์เชิงบูรณาการที่สัมพันธ์กับอริยมรรคมีองค์ 8 ในชั้นอนาสวะที่เป็นภาคสมบูรณ์ในมหาจักรีตารีสกสูตรกันต่อไปภายภาคหน้าดังสรุปประเด็นสำคัญในแผนภาพ “ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการวิจัยอนาคต” ในเรื่องจตุรภาคร่วมกับโฮลอนบูรณาการแล้วส่งผลให้สามารถตรัสรู้ตามเป็นผู้มีวิชาจรณสัมปันโน คือ อริยบุคคล 4 ระดับได้ในที่สุด

ภาพที่ 8.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับในการวิจัยอนาคต โดยผู้วิจัย พ.ศ.2555

8.3 ตัวบ่งชี้หัวใจของความสำเร็จ

ความสำเร็จในการทำงานวิจัยนี้จะมากหรือน้อย มีตัวชี้วัดอยู่ที่ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ฝึกฝนหรือศึกษาตามที่ปฏิบัติยังลงไปถึงและดำเนินไปในกิจของอริยสัจ 4 อันคือหัวใจของจรณะ 15 วิชา 8 และเข้าสู่วิถีชีวิตใหม่ของอริยะในครรลองของปฏิจกสมุปปาทที่เป็นองค์ความรู้สำคัญสูงสุดที่พระพุทธเจ้าได้ทรงย้ำเน้นให้ปฏิบัติควบคู่กันไปอย่างแยกออกจากกันมิได้ แต่ความสำคัญ

ข้อนี้ได้เลื่อนหายไป จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ของการเกิดขึ้นแก่อริยสาวกภูมิเหลือน้อยลง กล่าวคือ ในชาวพุทธกระแสหลักเรียนรู้ จากสิ่งที่ได้รับการสอนกันมาในอริยสัจ 4 แต่ไม่ได้เข้าถึงกิจของ อริยสัจ 4 ที่ระบุดูชัดเจนว่าต้องทำกิจของอริยสัจแต่ละข้อชนิด “ตัวต่อตัว” (one on one) ให้ครบทั้ง 4 ข้อ ซึ่งในงานวิจัยก็ได้แสดงและเน้นย้ำตลอดว่าการดำเนินจรณะ 15 วิชชา 8 ต้องเป็นการปฏิบัติ กิจของอริยสัจ 4 ด้วยการชี้ชัดลงไปในแต่ละหมวดได้แก่ จรณะ 4 สัทธรรม ฌานและวิชชา ต้องทำ จนครบ 4 หมวดใหญ่แน่นอน และส่งผลให้การปฏิบัติกิจของอริยสัจ 4 นี้ เป็นการเข้ามาอยู่ในวิถีของ อริยสัจ 4 ได้ จึงเท่ากับดำเนินในเส้นทางโลกุตระตลอดสาย

การเกิดขึ้นของโลกุตระตลอดสายอยู่ที่การปราบกิเลสตามครรลองของปฏิจกสมุปปาท ซึ่งมีในมหานิทานสูตรได้ขยายการปราบกิเลส ต้องปราบเป็นลำดับขั้นตอนจากหายไปถึงละเอียด โดยเริ่มเจาะลึกเข้าไปถึงต้นเหตุของกิเลส คือความอยากหรือตัณหา 3 (ด้วยหมวดสัทธรรม) ในชั้น กายและเวทนา หรือ “body” ส่วนกิจใน “mind” นี้ ถ้าจะขยายให้ตรงคือบทบาทการก้าวข้ามพ้นออก จากนิรวณ 5 อันเป็นความลึกของเวทนาหรือที่เรียกกันว่าเวทนาในเวทนา คือดับหรือก้าวข้ามพ้น นิรวณ 5 ซึ่งการเน้นย้ำตรงนี้สำคัญมากเพราะเป็นที่ตั้งของสติ (จากหมวดจรณะ ข้อที่ 1 - 4) สัมปชัญญะ (จากหมวดสัทธรรม) เป็นคุณภาพยังลึกถึงระดับเป็นฐานของปัญญา (ได้ที่มาจากจรณะ ข้อ 1-11) จึงครบพร้อมในการก้าวข้ามออกจากนิรวณ 5 และนี่คือขั้นตอนการพัฒนา mind ให้เป็น mindfulness ทางโลกุตระ เพราะเป็นฐานแห่ง “สติปัญญา” ที่พาเข้าถึงธรรมหรือ (ดับ) นิรวณ 5 อันเป็นข้อแรกในหมวดธัมมานุปัสสนาสติปัญญา

แทบจะกล่าวได้ มนุษย์เกือบ 7,000 ล้านคนในโลกนี้ ผ่านเข้าสู่โลกุตระไม่ได้ เพราะมา ติดอยู่ที่คอขวดของนิรวณ 5 นี้เอง เพราะโลกุตระเกิดขึ้นที่จิตบริสุทธิ์เป็นพื้นฐาน แต่นิรวณ 5 เป็นสิ่งที่กั้นกั้นกัศลไม่ให้เข้าถึงจิต หรือทำให้จิตไม่บริสุทธิ์ด้วย ผ่านนิรวณ 5 ไม่ได้ ก็เท่ากับหมด สิทธิเข้าถึงโลกุตระ ความสำคัญข้อนี้พระพุทธรองค์ทรงขยายผลสัมฤทธิ์ของการพ้นนิรวณ 5 ไว้ใน สามัญญผล ด้วยการมีสติสัมปชัญญะและสันโดษอันเป็นอริยะเป็นฐาน โดยยกอุปมาแสดงโทษของ นิรวณ 5 และอุปมาแสดงอานิสงส์ของการพ้นนิรวณ 5 อย่างสำคัญ การพ้นนิรวณ 5 ได้ ก็ต้องเรียนรู้ ภาคมรรคปฏิบัติทาหรือจรณะ 15 วิชชา 8 ซึ่งขยาย 4 หมวด ออกเป็น 6 ชุด กล่าวคือ

หมวดจรณะชุดที่ 1 หรือ (จรณะ ข้อ 1-4) เพื่อสร้างฐานแห่งสติที่เกิดขึ้นหลังจากดับ ความดิ้นรนร้ายแรงหรือสัทธิกายะของกิเลสได้

หมวดสัทธรรมใน (จรณะ ข้อ 5-8) เป็นจรณะชุดที่ 2 เพื่อสร้างฐานแห่งสัมปชัญญะ ที่ได้มาจากการหมั่นพิจารณาโทษภัยของความอยากให้มากขึ้น พิจารณาคุณประโยชน์ของตัว สภาวะทุกขน้อยลง เพราะความอยากลดน้อยลง

การอยู่ด้วยความอยากหรือเพิ่มพูนความอยากเป็นความจริงที่ยอมรับร่วมกันของปุถุชน
ที่เรียกว่าสมมุติสัจจะ

การอยู่ด้วยการลดละความอยากหรือก้าวข้ามพ้นความอยากเป็นความจริงของการเดิน
เข้าสู่ริชชเรียนเรียกว่า ปรมัตถสัจจะ

อาหารของสมมุติสัจจะที่เป็นโทษภัย คือทุจริต 3 และเป็นอาหารของนิรวณ ซึ่ง
เป็นอาหารของวิชชา

อาหารของปรมัตถสัจจะที่เป็นคุณ (ของ) ธรรม คือสุจริต 3 (หรือธรรมจริยา) และเป็น
อาหารของสติปัญญา 4 ซึ่งเป็นอาหารของวิชชา

หมวดศัทธรรมในจรรยาข้อ 9 - 11 เป็นจรรยาชุดที่ 3 เพื่อสร้างฐานแห่งปัญญาที่เกิดจาก
จรรยาข้อที่ 1-11 ที่เป็นโศลกอนตลอด ไม่ได้แยกแยะชั้นเด็ดขาด เป็นปัญญาที่รู้เรื่องอาหารของ
วิชชาและของวิชชา ดังกล่าวข้างต้น และวัดผลสัมฤทธิ์ฝักฝายโลกุตตระชั้นแรกด้วยการพ้นนิรวณ
5 คือ การเกิดขึ้นอย่างชัดเจนของปัญญาอันเป็นจรรยา ข้อที่ 11 ที่พร้อมจะพาดำเนินไปด้วยความมี
ปัญญาตลอดไปในปฏิบัติการขั้นตอนของฐานจิตหรือ “soul” ความต่างที่ต้องขยายขอบเขตของฝั่ง
ตะวันตกของกลุ่ม Ken Wilber คือพัฒนาการขั้นตอนของจิตสำนึก 3 ระดับ คือ subconscious แล้ว
เป็น self-conscious จนถึงขั้น superconscious สัมพันธ์กับขั้นตอนของการพัฒนาตน 3 ระดับ คือ
prepersonal, personal, transpersonal แต่ของพระพุทธเจ้าในจรรยาข้อ 1 - 11 (หรือจรรยาชุดที่ 1 - 3)
สร้างสติสัมปชัญญะปัญญาที่ตนอาศัยได้เป็นระดับจิตสำนึกที่เรียกว่า self - conscious

หมวดคณา พระพุทธเจ้าใช้จรรยาข้อที่ 12 - 15 (หรือจรรยาชุดที่ 4) สร้างสติปัญญา
ชั้นกลางให้ฉานจิตที่มีจิตสำนึกขึ้นเพราะสามารถกำจัดชำระความยึดติดมั่นหรืออุปาทานที่มีอยู่
ในจิตใต้สำนึก (subconscious)

หมวดวิชชา พระพุทธเจ้าใช้จรรยา 15 วิชชา 8 (หรือจรรยา ชุดที่ 5-6) สร้างสติปัญญาชั้น
สูงสุดหรือวิชชาที่เป็นญาณทัสสนะรู้การพ้นความไม่รู้หรือวิชชาขั้นละเอียด หรืออนุสัยอาสวะ
ที่เป็นจิตไร้สำนึก (unconscious) ให้หลุดเกิดปรากฏขึ้นมาพานในชั้นสูงจนถึงระดับสลัดออกได้
หรือนิสสรณพหาน จึงเกิดสติขั้นสูงที่พระพุทธองค์เรียกว่าเป็นสติวินัยที่เป็นจิตสำนึกขั้นสูงยิ่ง
ที่มีคุณภาพระดับ super conscious ของวิญญาณขั้นสูงสุดหรืออันติมะ (ultimate spirit)

ความสำเร็จทางโลกุตตระที่เกิดขึ้นในจิตวิญญาณของมนุษย์แต่ละคนนี่เอง ที่จะนำสู่
ชัยชนะแห่งการพัฒนาคือความสงบผาสุก และเจริญอย่างยั่งยืน บรรลุเป้าหมายการพัฒนาตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่จะเข้าถึงได้จริงด้วยเป็นครรลองตามสามัญผลของพระพุทธเจ้า
ด้วยการขยายรายละเอียดทางปฏิบัติหรือมรรคปฏิบัติที่อยู่ในหลักสิกขาสาม ด้วยความเจริญสูงขึ้น
หรือสิกขาสามขั้นหรือด้วยการปฏิบัติจรรยา 15 วิชชา 8 อันเป็นแนวทางบูรณาการที่ส่งเสริม

พัฒนาการของอริยธรรมของชาวพุทธ เพื่อรวมแรงในวิถีโลกบูรณาการช่วยลดวิกฤตโลกและจะทำให้การพัฒนาชุมชนสู่โลกุตระได้ ซึ่งก็คือ เป็นชุมชนพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับโลกุตระได้ แล้วมีผลย้อนกลับเป็นสังคมสิ่งแวดล้อมดี หรือสัปปายะอุปมาดังสนามพลังงานละเอียดขั้นสูง ที่ช่วยไ้หม่มนุษย์หรือสมาชิกแต่ละคนสามารถพัฒนาจิตวิญญาณสู่โลกุตระ เป็นเรื่องมนุษย์ช่วยมนุษย์ตามหลักกรรมนิยามที่เป็นโลกุตระ จึงพ้นเทวนิยม (theism) เป็นอเทวนิยม มีความรู้รักสามัคคีของมวลหมู่มนุษย์ชาติให้กันเองที่จะแก้วิกฤตต่าง ๆ โดยการลดละกิเลสตัณหาของมนุษย์ด้วย 4 วิถี คือวิถีธรรม วิถีชุมชน วิถีพอเพียง และวิถีโลกบูรณาการ ที่เป็นหนึ่งเดียวกันเป็นจตุรพักตร์ของจิตวิญญาณ (The Four Faces of Spirit) ที่พึงประสงค์ของกลุ่ม Ken Wilber จุดประกายความจริงให้แก่ชาวโลก โดยมีความจริงของผลสำเร็จของวิถีชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับโลกุตระ ด้วยภาวะเชิงประจักษ์ไม่ใช่แค่หนึ่งหรือสิบ แต่เป็นร้อยหรือพันคนในวิถีชุมชนโลกุตระที่พร้อมให้เข้าไปสำรวจวิจัย พิสูจน์ในหมู่มนุษชนชาว โศกทั้งมวลซึ่งยังมีศักยภาพของพัฒนาการไปได้อีกกว้างไกลในอนาคต

8.4 ประมวลผลสาระสำคัญในงานวิจัย

โลกทุกวันนี้เต็มไปด้วยวิกฤตร้ายแรงด้านพลังงาน ด้านเศรษฐกิจสังคมการเมืองด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกกระพือโหมด้วยบริโภคนิยมอันเป็นผลจากลัทธิทุนนิยม อันเป็นการใช้ “พลังงานด้านมืด” หรือพลังของความโลภและราคะ โทสะ โดยเฉพาะความหลงหรือโมหะ ที่มนุษย์ซึ่งหมายถึงผู้มีจิตใจงาม จะไม่ประหลาดใจต่อเหตุปัจจัยที่นำไปสู่หายนะด้วยพลังอำนาจมืดแต่ธรรมชาติของจิตวิญญาณที่เกิดมาพร้อมกับความเป็นมนุษย์ จะไม่ยอมจำนนกับปัญหาและอุปสรรค ไม่ว่ายุคใดสมัยใดจะต้องค้นหาแสงรู้หรือวิชา ที่เปลี่ยนแปลงความไม่รู้หรืออวิชชาด้วยจุดประสงค์หลักคือการพ้นทุกข์

เพราะตรรกะคู่โลกคือ มนุษยชาติต้องประสบความทุกข์เพราะอวิชชาของมนุษย์เอง ความรู้ที่ถึงระดับวิชาจึงวัดที่การพ้นทุกข์ได้ถึงระดับใด วิชาสูงสุดก็คือพ้นทุกข์สูงสุดหมายถึงทุกข์ดับสนิทสิ้นเชิงทั้ง 3 แดน โลกธาตุ คือโลกกามวัตถุ อันเป็นแดนของกาย (realm of the body) โลกของรูปจิต อันเป็นแดนของจิต (realm of the soul) โลกของอรูปรูปละและธรรมชาติทั้งหลาย อันเป็นแดนของวิญญาณ (realm of the spirit) ซึ่งความรู้หรือวิชาสูงสุดนี้คือ องค์ความรู้ที่ชื่อว่าวิชา 3 หรือเตวิช โขที่ทำให้เจ้าชายสิทธัตถะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าอุบัติเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยความรู้และทางประพจน์หรือวิชาจรณสัมปันโน ด้วยองค์ความรู้ของหลักประพจน์ เพื่อให้เกิดความรู้หรือจรณะ 15 วิชา 8 มีผลเกิดเป็นสมณะหรือสามัญผลของบุคคลผู้ถึงแล้วคือผู้พ้นแล้วจากพลัง

ด้านมืดทั้งปวง ภายในจิตวิญญาณจึงมีชีวิตอยู่กับ “พลังงานด้านแสงสว่าง” ทั้งชีวิตที่เหลืออยู่ทำงานเกื้อกูลอนุเคราะห์มนุษยชาติและดำเนินไปพร้อมกับสร้างสมดุลโลกสิ่งแวดล้อมเป็นจิตวิญญาณที่น่าเคารพบูชา เป็นที่พึ่งของโลกหรือโลกนาถ

อาจกล่าวได้ว่าอารยธรรมของโลกทุกสมัยมุ่งคลี่คลายปัญหาความทุกข์เจ็บของแต่ละยุคให้บรรเทาเบาบางมาตลอด แต่ด้วยอำนาจของความรู้หรือวิชาทำให้เกิดปัญหาและความทุกข์ใหม่ ๆ เกิดขึ้นตามมาเสมอ ความเคราะห์ร้ายของยุคกาลศตวรรษที่ 20 อาจพลิกผันมาเป็นโชคดีในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นโอกาสให้มนุษยชาติหวนกลับมาเรียนรู้ “วิชาของพลังด้านแสงสว่าง” อย่างไม่มีทางเลือกอื่นหรือไม่มีทางอื่นที่แก้ไขต้นเหตุของปัญหาคือความโลภ ความโกรธ ความหลงอันมาแต่ความรู้หรือวิชาได้ตรงจุดและที่สำคัญมีประสิทธิผล

ผลสัมฤทธิ์ที่รวดเร็วในการออกจากทุกข์ของ 3 แคนโลกธาตุข้างต้น อยู่ที่จรรยา 15 วิชา 8 ที่มีโครงสร้าง 4 หมวดใหญ่ (รายละเอียดมีอยู่ในงานวิจัยแล้ว) กล่าวคือ

หมวดแรก คือ จรรยาข้อ 1-4 มีประสิทธิผลตีกรอบดับไฟทุกข์ร้อนแรงดุจขุมนรกหรือที่เรียกว่าบาปภูมิ ที่เป็นด้านกามภูมิที่มากเกินไประดับที่เรียกว่า สามานย์ ซึ่งจะรอดพ้นด้วยจรรยาข้อ 1 - 4

หมวดที่สอง คือ สัทธรรมหรือหมวดธรรมที่ทำให้จิตใจสูงจุดเทพเป็นเทวธรรม วัดที่ความละอายใจ เกรงกลัวต่อบาปหรือหิริโอตตปปะ เป็นหมวดสำคัญในการก้าวออกโลกกามวัตถุ ซึ่งเปรียบเหมือนยานอวกาศที่จะต้องออกจากสนามแรงดึงดูดของโลก นั่นก็คือสนามแรงดึงดูดของนิเวศ 5 สนามแรงดึงดูดไม่ใช่วัตถุมองเห็นจับใด สนามดึงดูดให้จมปลักกับกามโลกก็มองไม่เห็นได้ง่าย ๆ ฉะนั้น กามภูมิในอริยวินัยวัดที่พลังชีวิตในรอยต่อเขตแดนที่ทวาร 5 คือ หู ตา จมูก ลิ้น กาย จึงต้องสร้างความเป็นใหญ่ของพลังชีวิตที่ออกจากอำนาจการเสพสุข ทุกข์ที่ครอบงำ หู ตา จมูก ลิ้น กาย การก้าวข้ามออกมาได้นี้ จึงเป็นการปฏิบัติอินทรีย์ 6 โดยเพิ่มใจที่ทำงานหรือมนสิการก้าวข้ามหรือเนกขัมมะออกมาได้ เป็นการปฏิบัติขอบในแดนของกาย ออกจากอำนาจครอบงำของโลกกามวัตถุได้จริง วัดผลได้ที่พลังชีวิตของความอยากในกามภพ หรือกามตัณหาลดน้อยเบาบางลงจนหมดได้จริง จึงออกจากแดนของกาย (realm of body) ได้จริง เป็นผู้มีสติที่พระอริยเจ้าพอใจ เป็นแดนของมนุษย์ผู้มีใจประเสริฐต้องทำงานหนัก มีเรื่องราวมากมายที่ต้องชำระสะสางออกจากใจหรือสำนึกที่เรียกว่า mind ได้สูงยิ่งขึ้น ก็ยิ่งช่วยลดปัญหาหมาของโลกวัตถุได้มากยิ่งขึ้นเท่านั้น ๆ

หมวดที่สาม คือ ฌานเป็นหมวดที่เจาะลึกในอินทรีย์ที่ 6 คือใจ หรือมนสิการที่จะทำงานหรือมนสิการโดยการพิจารณาอย่างแยกกายหรือโยนิโสผ่านเครื่องกั้นกุศลของจิตหรือนิเวศ 5 มาแล้ว จึงยังลึกเข้ามาจนเป็นการสำรวจอินทรีย์ขั้นสูงขึ้น ในการลดละการเสพในภพ

ของจิตเป็นรูปราคะ อรูปราคะ การเสพย์ระดับนี้ไม่ใช่หยาบใหญ่แบบรสร้อยหรืออัสสาทะใน ทวาร 5 แล้วแต่ยังติดเสพย์ในความเพลิดเพลินหรือนันทิเป็นความยินดี ฟังใจ หรือฉันทราคะที่พระ พุทธองค์ระบุว่าอุปาทานนี้คือฉันทราคะ ดังนั้นการก้าวข้ามอุปาทานหรือฉันทราคะจึงต้องสลาย ต้นเหตุคือความเพลิดเพลินหรือนันทิที่มีอยู่ในกามอุปาทาน มิโนความเห็นหรือทิฎฐูปาทาน มิโนข้อ ประพฤติปฏิบัติหรือศีลลัพท์อุปาทาน มิโนความรู้อยู่แต่ยังเข้าไม่ถึง ยังไม่เป็นจริงขึ้นในตนหรืออัตต วาทูปาทานให้ได้ตามจริง การทำงานของจิตที่ไม่มีอุปาทานในความรับรู้หรือเวทนาในความ กำหนดหมายจำได้โดยไม่มีอุปาทานหรือพันสัญญาวิปลาส ไม่มีความเพลิดหรือนันทิในอุปาทาน ระหว่างการปรุงแต่งนึกคิดหรือสังขาร จึงเรียกว่าดับอุปาทานในสังขารชั้น (จึงไม่ใช่ดับการปรุง แต่งหรือดับตัวสังขารชั้นไม่ให้ทำงาน) จึงเป็นการก้าวข้ามพันอุปาทานในวิญญาณชั้น จึงเรียกว่า พันปัญญาอุปาทานชั้นได้ถูกทางหรือเป็นสัมมามรรคได้จริง

หมวดที่สี่ คือ วิชาเป็นหมวดที่ดำเนินทั้ง 3 หมวดมาอย่างได้ผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น แม้ ตำรวมอินทรีย์ที่พัฒนามาถึงระดับวิชานี้ก็เป็นระดับสุดยอดหรืออนุตตราอินทรีย์ภาวนาในขั้นปฏิบัติ ปัสสัทธิปานจนแก่กล้ายิ่งขึ้นเป็นความสามารถขั้นสลัดคืนได้อย่างรวดเร็วหรือนิสสรณปานได้ อย่างนี้จึงเป็นปัญญาขั้นสูงสุดรู้ถึงความหลุดพ้นหรือวิมุต 5 ที่ได้มาตามลำดับ และอยู่บนฐานจิตที่ บริสุทธิ พร้อมด้วยคุณสมบัติ 5 ประการหรือองค์คุณ 5 ของอุเบกขา ที่รวมทั้งหมดลงในคุณสมบัติ ข้อที่ 5 คือ มีแสงสว่างด้วยอชิปัญญาหรือปัสสราที่เจริญสูงยิ่งขึ้นในวิถีดำเนินชีวิตประจำวัน ด้วย สัมมาอาริยมรรคมีองค์ 8 จนเข้าถึงอริยสัจ 4 อย่างสมบูรณ์ เป็นผู้มิวิชาจรณสัมปันโนได้แท้จริง

อนึ่งทางกลุ่ม Ken Wilber ได้พูดถึง 3 ดวงตาเป็นความรู้ที่ยังไม่พ้นโลกียะ แต่องค์ ความรู้ของจรณะ 15 วิชา 8 ทั้ง 4 หมวด ดำเนินในเส้นทางโลกุตระทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ หมวด จรณะข้อที่ 1 - 4 และหมวดสัทธรรมเป็นดวงตาของกาย (the eye of flesh) หมวดมานเป็นดวงตา ของจิต (the eye of soul) หมวดวิชาเป็นดวงตาของวิญญาณ (the eye of spirit)

ผู้มีวิชาจรณสัมปันโนจึงเป็นผู้มีดวงตาที่ 3 ที่มีความรู้ของดวงตาโลกุตระทั้ง 3 ระดับ ครบพร้อมสมบูรณ์แจ่มแจ้งชัดเจน ไม่ใช่แค่ระดับอิทธิปาฏิหาริย์หรือหยั่งรู้นอกตนทนายใจ ผู้อื่น (อาเทศนาปาฏิหาริย์) แต่เป็นความรู้ที่แจ่มแจ้งในตนเป็นปัจเจกตั้งที่พร้อมจะมอบให้ทุกคนที่ สนใจไม่ว่ามากหรือน้อยก็ตามอย่างเสมอภาคตามฐานอินทรีย์ผลของผู้รับอย่างได้ผลจริงหรือที่ เรียกว่าเป็นอนุศาสนิปาฏิหาริย์ที่พระพุทธเจ้าทรงสรรเสริญและนำพาเหล่าสาวกให้ดำเนินอย่าง งดงามทั้งเบื้องต้น ท่ามกลาง และบั้นปลาย ตามลำดับ

องค์ความรู้จรณะ 15 วิชา 8 อันเป็นวิถีพอเพียงให้เห็นผลสัมฤทธิ์รวดเร็วในพฤติกรรม รวมหมู่หรือวิถีชุมชนสู่โลกุตระได้ดีกว่าปลีกเดี่ยว (หรือปัจเจกนิยมที่นับวันจะมากขึ้นใน โลกของ ทุนนิยมมาหาที่กระพ้อโหมความไร้ระเบียบในโลกให้มากยิ่งขึ้น) วิถีชุมชนมีชีวิตเรียบง่ายตาม

หลักดำเนินชีวิตของผู้ที่ไม่นับถือและพึงประสงค์ 9 ประการ หรือวรรณ 9 คือเป็นคนเลี้ยงง่าย (สุภระ) บำรุงง่าย (สุโปสะ) เปลี่ยนเข็มทิศชีวิตมามากน้อยคล้ายจัน (อัปปิจฉะ) พอใจสันโดษ (สันตคุณฺธิ) เพราะขัดเกลาตน (สัลเลขะ) และกำจัดกิเลสด้วยศีลเคร่งครัด (ฐุตะ) จนมีอาการนำเลื่อมใส (ปาสาทิกะ) มีชีวิตพอเพียงไม่สะสม (อปจย) ได้จึงมุ่งมั่นปรารถนาความเพียร (วิริยารัมภะ) ผู้โลกุตระ ทั้ง 9 ข้อนี้เมื่อรวมลงแล้วมีผลตามที่พระพุทธองค์ทรงกล่าวว่าคุณคล่องทุกข์ได้ด้วยความเพียร

วิถีชุมชนที่มีการปฏิบัติต่อโลกวัตถุภายนอกเห็นเป็นรูปธรรมคือวรรณ 9 และมีการปฏิบัติต่อโลกภายในคือจิตวิญญาณอันเป็นนามธรรมด้วย จรณะ 15 วิชชา 8 จึงเป็นเหตุปัจจัยการแห่งความสำเร็จของวิถีพอเพียงตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมุ่งหวังให้เกิดชะง่อนของการพัฒนา มีผลถึงขั้นเป็นความสงบและความเจริญยั่งยืนของประเทศชาติและเป็นเยี่ยงอย่างให้นานาประเทศนำไปใช้ได้ นับเป็นเพชรน้ำหนึ่งในอารยธรรมโลกที่กำลังสนธิพลังกันช่วยกอบกู้วิกฤติโลกอันเป็นภาระกิจหลักและจำเป็นเร่งด่วนในวิถีโลกบูรณาการ

อาจกล่าวได้ว่าความเจริญของการพัฒนาแบบโลกาภิวัตน์นำหน้ามาโดยโลกตะวันตกที่ทั่วโลกดำเนินตาม แล้วมีปัญหาวิกฤติโลกอันเกิดจากการพัฒนาผิดทางเป็นมิชฌาภิวัตน์ จึงได้รับความสนใจจากนักกรู้นักคิดนักทำนักพัฒนาทั่วโลกอาทิเช่น แนวทางบูรณาการ (integral approach) ของกลุ่ม Ken Wilber ได้นำเสนอทฤษฎีของทุกสรรพสิ่งที่มีพื้นฐานหลักอยู่ที่จตุภาคและโฮลอนโดยรวมลงในการพัฒนาทุกภาคทุกระดับ (AQAL) เพราะมีการศึกษาแนวคิดแก่นธรรมของทุกลัทธิศาสนา เช่น พุทธ คริสต์ อิสลาม ยิว ยูดา ยะ เต๋า ขงจื้อ เป็นต้น ได้รับความสนใจและพัฒนาปรับปรุงใช้กันหลากหลายกลุ่มมากมายทั่วโลก บนพื้นฐานหลักคิดรวบยอดคือทุกคนคิดถูกต้องแล้ว (everybody is right) แต่เป็นความถูกต้องที่ควรนำมาบูรณาการช่วยโลกให้ได้ แต่ละหมูกุ่มจึงสามารถออกแบบพัฒนาวิถีบูรณาการของตนเองขึ้นได้และให้เหมาะสมกับบริบทของตนเองและมีประสิทธิผลอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม กลุ่ม Ken Wilber ไม่มีการนำเสนอองค์ความรู้จรณะ 15 วิชชา 8 ทั้งที่มีเป้าหมายไปให้ถึงคุณสมบัติของจิตวิญญาณขั้นสูงสุดหรือ ultimate spirit ได้แก่ พุทธะขั้นอันติมะ ธรรมะขั้นอันติมะ สังฆะขั้นอันติมะ ซึ่งความจริงวิญญานขั้นสูงสุดทั้ง 3 ประการก็คือวิญญานของผู้มีวิชาจรณสัมปันโนนั่นเอง

ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงเห็นเป็น โอกาสที่ดีในการศึกษาค้นคว้าวิจัยและนำเสนอวิชาจรณสัมปันโนเพื่อการหลุดพ้น อันมีภาคผลหรือสามัญญผลด้วยรูปธรรมของวิถีชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีภาคมรรคหรือจรณะ 15 วิชชา 8 เป็นภาวะเชิงประจักษ์ได้ในระดับชุมชนเข้มแข็งชาวโศก ที่ยืนยันการปฏิบัติชุมชนฝึกฝนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีและชุมชนชาวโศกหลายแห่งทั่วประเทศ มีสมาชิกหลายร้อยหลายพัน

และแนวร่วมในการนำไปปฏิบัติด้วยอีกนับหมื่น เป็นองค์ความรู้ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และนำมาเสนอในแนวทางการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีพสกนิกรน้อมนำมาสู่ภาคปฏิบัติอย่างจริงจังด้วยหลักจรรยา 15 วิชา 8 ได้แก่กลุ่มชาวอโศก นี่แหละที่จะต่อยอดองค์ความรู้ตะวันตกโดยแนวทางของกลุ่ม Ken Wilber ให้สมบูรณ์เข้าสู่เป้าหมายโลกุตระได้จริง

องค์ความรู้ในงานวิจัยตั้งแต่แรกจนถึงบทที่ 6 จะดำเนินด้วยความระมัดระวัง โดยการนำเสนอตามแหล่งข้อมูลโดยตรง เพื่อผู้อื่นจะได้พิจารณาเหลี่ยมมุมอื่น ๆ ได้ด้วย การเรียงร้อยตามความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ ที่ผุดขึ้นมาเองระหว่างการวิจัย โดยที่ผู้วิจัยไม่ได้คาดหมายมาก่อน และสิ่งที่สำคัญที่สุดเป็นไปตามกรอบของกิจในอริยสัจ 4 และท้ายสุดทำการเทียบเคียง ตรวจสอบกับธรรมวินัยพร้อมด้วยหลักธรรมและพุทธวจนะอีกมากมายที่อ้างอิงในพระไตรปิฎก ซึ่งถือเป็นความพยายามยึดหลักไม่ประมาทและรอบคอบตลอดภัยได้ระดับหนึ่งบนเส้นทางโลกุตระ

ส่วนในบทที่ 8 สรุปงานวิจัยนี้ ในส่วนของการสรุปแบบปลายเปิดให้เห็นอนันต์ของพุทธะและกว้างไกลลึกล้ำของจักรวาลธรรมที่ผู้ปฏิบัติถึงพร้อมเป็นชีวิตนิพพานได้ดังบทสวดที่ว่า “พุทธังอนันตัง ธัมมังจักรวาลัง สัมมังนิพพานัง ปัจจโยโหตุ” โดยผู้วิจัยแยกประเด็นต่าง ๆ ทั้งหลักการ หลักเกณฑ์ ความเห็นแนวคิดที่หลากหลาย อันเป็นประโยชน์บนพื้นฐานทางวิชาการ ในการค้นคว้าวิจัยเพื่อได้รับความรู้ ความจริง และอรรถสาระที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อโลก สังคม สิ่งแวดล้อมและมนุษยชาติให้อยู่ร่วมกันอย่างมีสันติสุข สงบ เจริญยั่งยืน อันเป็นการบรรลุชัยชนะของการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่เป็นการเดินทางของมนุษยชาติออกสู่มหาสมุทรแห่งความรู้ และเป็นความรู้ที่อุดมในมหาสมุทรแห่งธรรมดังเช่น โพธิปักขิยธรรม (เป็นคุณรัตนะล้ำค่ามากมายในมหาสมุทร) และชีวิตมีอาจดำเนินไปโดยไร้กรรมและกรรมสูงสุด ก็ดำรงอยู่ที่อื่นใดไม่ได้ นอกจากในชีวิตของมนุษย์หรือผู้มีจิตวิญญาณอันประเสริฐ ความสมบูรณ์ครบพร้อมทั้งกาย (body) ใจ (mind) จิต (soul) และวิญญาณ (spirit) ล้วนประมวลผลสัมฤทธิ์หยั่งลงในวิชาจรณสัมปันโนเพื่อการหลุดพ้น เป็นความพยายามหนึ่งของผู้วิจัยที่ร่วมเฉลิมฉลองวันที่พระองค์ ตรัสรู้ บรรจบครบ 2,600 ปี ในวาระมหาอุดมมงคลของ “สัมพุทธชยันตี” เป็นขวัญกำลังใจในการดำเนินอุดมการณ์และพันธกิจของชาวพุทธ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฐานะฆราวาส ให้กลับคืนความแข็งแรงและช่วยสืบสานพุทธชีวิตให้เจริญรุ่งเรืองยิ่ง ๆ ขึ้นสืบไป

8.5 สรุปปิดงานวิจัยเพื่อประโยชน์สุขสำหรับมนุษยชาติ

การศึกษาเรื่อง “วิชาจรณสัมปันโนเพื่อการหลุดพ้นในกระบวนทัศน์เชิงบูรณาการ” เป็นการค้นคว้าที่ยึดถือแนวทางพุทธธรรม เพื่อเพิ่มการเกิดสติปัญญาในการพัฒนาของมนุษยชาติ ในศตวรรษที่ 21 อันสามารถช่วยทำให้ก้าวข้ามหลุดพ้นจากหายนะภัยของโลก คือ วิกฤตโลกร้อน วิกฤตพลังงาน วิกฤตเศรษฐกิจการเมือง สังคมอันเป็นผลสืบเนื่องจากลัทธิทุนนิยมที่ส่งเสริมวัฒนธรรมบริโภคนิยม ซึ่งล้วนมีต้นเหตุมาจากความโลภ อันเป็นผลจากความไม่รู้หรืออวิชชาของมนุษย์

กระบวนทัศน์ใหม่ในงานวิจัยนี้ได้ศึกษาจากกลุ่มของเคน วิลเบอร์ (Ken Wilber) ซึ่งเป็นความคิดจากตะวันตกและมีส่วนที่เชื่อมต่อกับพุทธธรรมมาแล้วในระดับหนึ่ง ประกอบกับแนวคิดบูรณาการเกลียวพลวัต (Integral Spiral Dynamics) อันเป็นแนวทางพหุนิยมบูรณาการ (Integral Pluralism) ซึ่งวิเคราะห์ความเป็นจริงในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นองค์รวม โดยผ่านการเรียนรู้ฝึกฝนแบบบูรณาการ (Integral Practices) ในชีวิตประจำวันอย่างต่อเนื่อง ในจตุรภาคของการพัฒนามนุษยชาติ ได้แก่ ภาวจิต ภาคพฤติกรรม ภาคสังคมสิ่งแวดล้อม ภาควัฒนธรรมโลก

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาองค์ความรู้ของผู้มีวิชาจรณสัมปันโนที่สัมฤทธิ์ผลด้วยการดำเนินจรณะ 15 วิชา 8 อย่างเป็นลำดับ ในระดับกระบวนทัศน์ตามแนวทางบูรณาการ โดยมีคำถามวิจัยหลักกว่าด้วยองค์ความรู้จรณะ 15 วิชา 8 ระดับใดที่ส่งเสริมยกระดับจิตวิญญาณมนุษย์เข้าสู่อรุณขึ้นต้นได้

การประมวลผลการวิจัยบ่งชี้ว่าทางออกจากวิกฤต โลกจำเป็นต้องมีปัญญาชัดถึงขั้นปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ที่มีการปฏิบัติได้จนถึงขั้นปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่ที่เป็นวิถีแห่งปัญญาญาณ (The Path of Wisdom) ในแนวทางพุทธธรรม 4 ประการ ประกอบด้วย “วิถีโลกบูรณาการ – วิถีพอเพียง – วิถีชุมชน - วิถีธรรม” ที่มีองค์รวมเป็นหนึ่งเดียวกันประจูดังพรหม 4 หน้า ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโลกวัตถุและจิตวิญญาณของมนุษยชาติให้เกื้อกูลกันดังนี้

1. การดำเนินชีวิตวิถีโลกบูรณาการควรเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ของศตวรรษที่ 21 ที่มีกระแสนับเคลื่อนการพัฒนาจิตสำนึกรักษ์โลกสิ่งแวดล้อมในวิถีชีวิตเรียบง่ายและเป็นมิตรกับเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ด้วยความรู้ที่พ้นอวิชชาและมีข้อปฏิบัติให้ถึงพร้อมหรือวิชาจรณสัมปันโนนี้เองที่จะพัฒนากระบวนทัศน์ใหม่ให้เป็นสัมมาทิฐิและช่วยให้วิกฤตโลกลดน้อยลงได้

2. วิถีพอเพียงเป็นรูปธรรมของวิถีชีวิตที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 และช่วยโลกได้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชของประเทศไทย มีเป้าหมายชีวิตที่พึงประสงค์ ได้แก่ ความยั่งยืน ความสมดุล และความมั่นคง ซึ่งมีประโยชน์สุขหรือความร่มเย็นเป็นสุขแก่มนุษยชาติ และจะเกิดเป็นจริงได้เมื่อมี “ใจพอ” ตามพุทธสุภาษิตว่า สันโดษ

เป็นทรัพย์อย่างยิ่ง วิธีพอเพียงมีทั้งในระดับโลกิยะและพัฒนาต่อได้ถึงระดับ โลกุตระด้วยหมวดธรรมในสามัญญผลสูตร ซึ่งแสดงถึงผลอันทำให้เป็นสมณะได้

3. วิธีชุมชนได้เลือกศึกษาชุมชนชาวอโศกอันเป็นรูปธรรมของชุมชนเข้มแข็งตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พัฒนาไปได้ถึงระดับ โลกุตระมีผลเป็นสมณะได้ตามหลักสามัญญผล อันมีภาคมรรค คือ จรณะ 15 วิชชา 8 ในเสขปฏิปทาสูตร ซึ่งเป็นการฝึกฝนไตรสิกขาขั้นสูงขึ้นเป็นอธิศีล อธิจิต อธิปัญญา ด้วยการถือศีล 5 เป็นชุมชนปฏิบัติธรรม รวมทั้งละอบายมุขจึงทำให้ปิดอบายภูมิได้ และสามารถเป็นชุมชนที่มีภูมิคุ้มกันต่อวัฒนธรรมบริโภคนิยมของลัทธิทุนนิยมได้และสามารถพัฒนาต่อเป็นชุมชนบุญนิยมในฐานะศีล 8 ชุมชนสาธารณโภคีในฐานะศีล 10 และสามารถเจริญต่อไปเป็นชุมชนสาธารณิยธรรมบนฐานที่สูงกว่าศีล 10 หรือ โอวาทปาฏิโมกข์ศีลได้ในอนาคต

4. วิธีธรรมได้ค้นคว้าเจาะลึกหมวดธรรมที่เน้นย้านำสู่โลกุตระได้ เช่น วิชชา 8 เป็นหลักสำคัญเพราะมีความเชื่อมั่นหรือศรัทธาในปัญญาตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าตามที่พระองค์ตรัสรับรองหลักพุทธธรรมต่าง ๆ ด้วยพระองค์เอง (อติฎ. ข. 25/321/293 อ้างจากพระศีกฤทธิ โสตุถิโธ, 2553 พุทธวาระฉบับที่ 1 ตามรอยธรรม : 35) ว่า

“ภิกษุ ท. นับตั้งแต่ราตรีที่ตถาคตได้ตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณจนกระทั่งถึงราตรีที่ตถาคต ปรีณิพพานด้วยอนุปาทิสเสนิพพานธาตุ ตลอดเวลาระหว่างนั้น ตถาคตได้กล่าวสอน พร่ำสอนแสดงออกซึ่งถ้อยคำใด ถ้อยคำเหล่านั้นทั้งหมดย่อมเข้ากันได้โดยประการเดียวทั้งสิ้น ไม่แย้งกันเป็นประการอื่นเลย ภิกษุ ท. ตถาคตกล่าวอย่างใดทำอย่างนั้น ทำอย่างใดกล่าวอย่างนั้น”

นับแต่อดีตจวบจนปัจจุบันมักมีความเข้าใจว่า วิชชา 8 เป็นอิทธิปาฏิหาริย์ เช่น มโนมยิทธิ อิทธิวิญาณและการดำกรู๋ทายใจผู้อื่นหรืออาเทศนาปาฏิหาริย์ คือ เจโตปริยญาณ หรือความสามารถพิเศษทางจิตนอกตน เช่น หูทิพย์หรือทิพพโสตญาณ ตาทิพย์หรือจูปาตญาณ แม้ระลึกชาติก่อนหรือบุพเพนิวาสานุสสติญาณซึ่งก็ล้วนเป็นโลกิยธรรมถึง 7 ข้อ มีเพียงวิชาข้อสุดท้ายเป็นโลกุตระ คือ ญาณรู้ว่าจบสิ้นอัสวะของความไม่รู้หรืออัสวักขณญาณที่ทำให้บรรลอรหัตผลได้ ซึ่งเป็นการสอนที่ยังไม่แสดงถึงการลละตัดกิเลสหายกลางละเอียดเข้าถึงจิต หรือจิตสัมปทาที่ไม่ซัดแจ้งพอจึงไม่เข้าถึงปัญญาหรือปัญญาสัมปทาที่ซัดจริงเป็นญาณทัสสนะได้ตามลำดับในวิชา 8 ที่เป็นโลกุตระทั้ง 8 ข้อ เพราะ ตามรายละเอียดที่แสดงในวิชา 8 มีรูปรอยให้เห็นได้ว่าความจริงแล้ววิชาทุกตัวก็สามารถไปบรรจบถึงผลสำเร็จขั้นสุดท้ายด้วยกันทั้งสิ้น เช่น อิทธิวิญาณข้อสุดท้ายเป็นอิสระไม่ถูกผูกติดในฐานะเทวดา พรหมได้ทุกชั้น ในส่วนปลายสุดของเจโตปริยญาณ 16 ก็มีวิมุต – อวิมุต เป็นตัววัดความหลุดพ้น อัสวักขณญาณในขั้นสุดท้ายก็หลุดพ้นจากอวิชชาสวะเป็นวิชา ดังนั้น ผู้ปฏิบัติได้ผลจริงก็จะมีพัฒนาการของวิชาทุกตัวอยู่อย่างร่วมกันตลอดไปเป็นองค์รวมไม่แยกขาด

จากกันจนบรรลุในที่สุด ซึ่งตรงกับคำตรัสรับรองว่า พระธรรมของพระองค์ย่อมเข้ากันได้โดยประการเดียว ทั้งสิ้นไม่แย้งกันเป็นประการอื่นเลย และพระองค์ยังตรัสว่าวิชา ข้อถ้อยคำย่อมดีกว่า ประณีตกว่าที่ประจักษ์ในข้อก่อน ๆ มาโดยลำดับ

ข้อค้นหาในประเด็นวิถีธรรมจึงอยู่ในงานวิจัยที่ค้นคว้าเจาะลึกถึงขั้นสามารถอธิบายตีความเชื่อมโยงหมวดธรรมสำคัญต่าง ๆ ที่นำพายกระดับสู่โลกุตระแบบเข้ากันได้โดยประการเดียวและไม่แย้งกันเป็นประการอื่นใดอย่างไร เช่น ไตรสิกขา วิปัสสนากาวนารูปนาม กิจของอริยสัจ 4 ให้ประสานกับองค์ความรู้ของจรณะ 15 วิชา 8 โดยเริ่มจากวิชาข้อแรกคือ วิปัสสนาญาณในโครงสร้างของญาณ 16 หรือโสฬสญาณ ซึ่งเป็นปัญญาสัมปทาที่เกิดจากการปฏิบัติจรณะ 15 วิชา 8 ได้ไปตามลำดับของความเจริญขึ้นทางจิตวิญญาณในชีวิตประจำวันของฆราวาสฐานศีล 5 บนเส้นทางเอกของข้อปฏิบัติมีสติเป็นประธานหรือสติปัญญา 4 ในสัมมาอริยมรรคมีองค์แปด จนเข้าถึงผลสอง คือ ฐุชอบหรือสัมมาญาณและหลุดพ้นชอบหรือสัมมาวิมุติด้วยธรรมที่เป็นองค์แห่งการตรัสรู้ หรือโพชฌงค์ 7 ที่พัฒนาคลี่คลายให้สมบูรณ์ขึ้นทั้งโลกจิตวิญญาณ (ในตน) ออกมาถึงความสมดุลลงตัวกับการพัฒนาโลกวัตถุ (นอกตน) ได้ตามหลักธรรมอันเป็นฝักฝ่ายแห่งความตรัสรู้ หรือโพธิปักขิยธรรม 37 ที่ทำได้ไม่เฉพาะปัจเจกบุคคล แต่เป็นชุมชนหรือหมู่กลุ่มสังฆะให้สมบูรณ์ในกำลังปัญญา 4 พันภัย 5 มีศีล 5 ละอบายมุขเป็นภูมิคุ้มกันเบื้องต้นได้ เพราะเป็นเส้นทางโลกุตระด้วยมีการลดละกิเลสตัณหาอุปาทาน อนุสัย อาสวะอันเป็นหัวข้อปฏิบัติตามขั้นตอนที่ระบุในหลักปฏิบัติจสมุปปาต ในมหานิทานสูตรโดยเน้นที่ส่วนผัสสะปัจจุบันให้มีสติระลึกภูมิกิเลสหายกลางละเอียดยุติได้แล้ว มีเวทนาที่พัฒนาการดับตัณหาสามลงจริงอย่างต่อเนื่องจึงได้เวทนา 108 ครอบถ้วนจนพ้นอุปาทานสี่ ในภพทั้งสามมาตามลำดับคือ กามภพ รูปภพ อรูปภพ จึงดับชาติโลกิยะที่เป็นทุกข์ด้วยความเป็นอริยภูมิ 4 ระดับของอริยบุคคล 4 เข้าถึงอริยสัจ 4 ทั้งสี่จัญญา กิจจัญญา กตัญญา จึงเป็นพื้นฐานองค์ความรู้ ทำให้เป็นผู้มีวิชาจรณสัมปันโนได้ในฐานศีล 5 ของฆราวาสเบื้องต้น คือ พระโสดาบันให้เห็นเป็นปริยัติที่ชัดเจน เห็นภาพรวมอันเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติและทำให้เข้าถึงผลของธรรมหรือปฏิเวธเบื้องต้นได้คือ การเริ่มเข้ากระแสนิพพานได้สำเร็จ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพในแนวทางปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) และแนวทางบูรณาการญาณวิทยา (integral Epistemology) ของตะวันตกและของแนวทางพุทธธรรมตะวันออกที่มีระบบการศึกษาครบพร้อมทั้งปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ตามหลักทางสายกลางบนพื้นฐานไตรสิกขา ศีล สมาธิ ปัญญา เพื่อให้ได้ผลเป็นความปรกติสุขในชีวิตประจำวัน โดยมีกรอบวิธีวิจัยแบบผสมผสานในแนวทางบูรณาการองค์ความรู้ที่ได้จากการใช้ระเบียบวิธีวิจัยในการค้นหาความจริงอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ จะช่วยให้องค์ความรู้พุทธธรรมยกระดับจากความเชื่อศรัทธาที่สูงกว่าความมกมายให้มีเป็นศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญาที่พ้นจากสมมุติสัจจะ จนกระทั่งสามารถมี

ประสบการณ์ของญาณทัสสนะก้าวข้ามผ่าน (Transcend) อานาจิตตผลคือ โลก โกรธ หลง เพื่อช่วยเหลือจิตวิญญาณของตนเองและหมู่กลุ่มชุมชน ไปจนถึงมนุษยชาติทั้งปวง

งานวิจัยนี้นำเสนอวิธีแก้ปัญหาญาณตามแนวพุทธพจน์ (ทุก. อ๋ 20 / 92 / 292) อ่างแล้ว : 1 - 2) ที่ว่า “สุดตันตะที่เป็นบทกวีร้อยกรองหรือกาพย์กลอนมีอักษรสละสลวยมีพยัญชนะอันวิจิตรแต่เป็นเรื่องนอกแนวเป็นคำกล่าวของสาวกแล้ว เธอจักไม่ฟังด้วยดีไม่ตั้งจิตเพื่อรู้ทั่วถึง ไม่สำคัญว่าเป็นสิ่งที่ตนควรศึกษาเล่าเรียน

ส่วนสุดตันตะเหล่าใดเป็นคำของตถาคตเป็นข้อความลึกมีความหมายซึ่งเป็นขั้นโลกุตตระว่าเฉพาะเรื่องสุญญตา เมื่อมีผู้นำสุดตันตะเหล่านั้นมากล่าวอยู่เธอย่อมฟังด้วยดี ย่อมเงี้ยวฟังย่อมตั้งจิตเพื่อรู้ทั่วถึง และย่อมสำคัญว่าเป็นสิ่งที่ตนควรศึกษาเล่าเรียน จึงพากันเล่าเรียนได้ถามทวนถามแก่กันและกันอยู่ว่า “ข้อนี้เป็นอย่างไร ? มีความหมายกัณย ?” ดังนี้ ด้วยการทำดังนี้เธอย่อมเปิดธรรมที่ถูกปิดไว้ได้ ธรรมที่ยังไม่ปรากฏ เธอก็จะทำให้ปรากฏได้ ความสงสัยในธรรมหลายประการที่น่าสงสัย เธอก็บรรเทาได้... ด้วยการสอบถามแก่กันและกันหาใช่ด้วยการชี้แจงโดยกระจ่างของบุคคลภายนอกเหล่านี้ไม่นี่จัดเป็นบริษัทที่เลิศแล”

ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการศึกษาวิจัยทางวิชาการในอนาคต เพื่อขยายผลเป็นรูปธรรมในขั้นการประยุกต์ใช้งานพัฒนาบูรณาการอย่างเป็นระบบให้มีผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น 4 ประการ

- (1) ในวิถีโลกบูรณาการมีการนำเสนอองค์ความรู้วิชาจรณสัมปันโน 3 ระดับที่สัมพันธ์ตะวันตก ซึ่งจัดระดับขั้นของความคิด (Tier of Thinking) ไว้ 3 ขั้นอันเป็นกรอบการยกระดับจิตสำนึก (Basic Levels of Consciousness) 10 ระดับ
- (2) ในวิถีพอเพียงมีภาพรวม ของแนวทางการพัฒนาทางโลกวัตถุและโลกจิตวิญญาณของมนุษยชาติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงถึงระดับโลกุตตระได้
- (3) ในวิถีชุมชนได้เสนอตัวแบบบูรณาการของพัฒนาการสู่โลกุตตระของชาวโศก
- (4) ในวิถีธรรมมีปัญญาญาณสู่การตรัสรู้ได้ในแผนภูมิพัฒนาการของอริยบุคคล 4 โดยลำดับ กับแผนภูมิผู้มีวิชาจรณสัมปันโนที่มีญาณ 3 แบบองค์รวมในการเข้าถึงอริยสัจ 4

ประโยชน์ของงานวิจัยนี้อยู่ที่การจุดประกายของการค้นหาคำความจริงในพุทธธรรมอันเป็นพลังบริสุทธิ์ที่มีอยู่หรือประกอบด้วยสติปัญญาญาณทัสสนะที่ได้จากการฝึกฝนปฏิบัติจริงแล้วมีผลช่วยเหลือตนเอง และเพื่อประโยชน์สุขสำหรับมนุษยชาติให้สามารถก้าวข้ามพ้นปัญหาของวิกฤตโลกร้ายแรงพ้นจากการติดหล่มของความไม่รู้ หรืออวิชชาของมนุษยชาติได้ทันกาลในศตวรรษที่ 21 นี้